

برنامه درسی

رشته: زبان و ادبیات فارسی

گرایش: ادبیات حماسی

دوره: دکتری

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۱/۲۷ شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه

این برنامه براساس آیین‌نامه شماره ۲۱/۲۳۸۰۶ وزارت علوم تحقیقات و فناوری در خصوص تفویض اختیارات برنامه‌ریزی درسی به دانشگاه‌های دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی بازنگری شده و در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۱/۲۷ شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه به تصویب رسیده است.

معاونت آموزشی

شورای برنامه ریزی درسی

برنامه درسی

دوره: دکتری

رشته: زبان و ادبیات فارسی

گرایش: ادبیات حماسی

فصل اول

مشخصات کلی

باسمه تعالی

تعریف رشته:

دکترای تخصصی « ادبیات حماسی »، در کلی‌ترین تعریف خود، دانشی است که به بررسی اساطیر و متون حماسی با تمرکز بر شاهنامه فردوسی، می‌پردازد و علاوه بر شناخت جامع نسبت به گستره عظیم متون حماسی و اساطیری فارسی و کسب توانایی در بررسی تطبیقی آن‌ها با نمونه‌های مشابه جهانی، با استفاده از روش‌ها و نظریه‌های نوین تحلیل اساطیر و متون حماسی، می‌کوشد شناختی جامع، علمی و دقیق از پیشینه کهن این «نوع» از ادبیات فارسی را به دست آورد تا ضمن غنی‌تر کردن تحقیقات ادبی در این بخش، یافته‌های پژوهشی خود را در اختیار پژوهشگرانی قرار دهد که قصد دارند، دانش عمیق‌تری نسبت به فرهنگ و زبان و تاریخ و تمدن ایرانی کسب کنند و همچنین، به افزایش معرفت عمومی نسبت به گذشته فرهنگی و ادبی خود، در این خصوص، یاری برسانند.

هدف رشته:

تمرکز روی شاهنامه فردوسی، به‌عنوان بنیان ملیت و زبان و فرهنگ کهن سال ایرانی، زمینه را برای آگاهی عمیق‌تر از بنیان‌های ملی و بنیادهای زبان فارسی فراهم می‌کند. در صورت تأسیس رشته دکترای تخصصی گرایش ادبیات حماسی و تربیت متخصصانی که توانایی تحلیل و کاوش در این حوزه را داشته باشند، علاوه بر بهره‌های آموزشی، زمینه‌های پژوهشی متعددی برای تحقیقات این دانش‌آموختگان به وجود می‌آید؛ کاری که متأسفانه، تا به حال، کمتر صورت گرفته است و در اینجا فهرست وار به برخی از این زمینه‌ها اشاره می‌شود:

- شاهنامه پژوهی.
- کشف و تحلیل جنبه‌های زبانی، ادبی و اساطیری در متون حماسی.
- ایجاد ارتباط متقابل میان جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، تاریخ و ادبیات حماسی.
- ایجاد ارتباط متقابل و تلفیقی میان زبان‌شناسی، تاریخ ادیان و ادبیات حماسی.
- ارتباط شاهنامه فردوسی با دیگر آثار حماسی فارسی و ادبیات تطبیقی.
- کشف ارتباط میان خرده‌فرهنگ‌های ابتدایی، باورهای عامیانه و ادبیات حماسی.
- شاهنامه فردوسی، آثار حماسی و افسانه‌های کهن.
- سنت‌ها، جشن‌ها و آیین‌های کهن و متون حماسی و اساطیری.
- زبان‌های باستانی و متون حماسی.
- اسطوره‌شناسی و بررسی متون حماسی با نظریه‌های جدید.
- شیوه‌ها و سنت‌های روایت‌گری شاهنامه فردوسی و دیگر متون حماسی (از گوسان‌ها تا نقالان).
- زمینه‌های استفاده از شاهنامه فردوسی و دیگر متون حماسی در ادبیات نمایشی.

- آثار حماسی و بازتاب‌های سیاسی و اجتماعی در طول تاریخ.
- شاهنامه فردوسی، حماسه و ادبیات شفاهی.
- حماسه و هنرهای تجسمی و صنایع دستی.
- اعتقادات مذهبی و روایات حماسی.
- تصحیح انتقادی مجدد متون حماسی شناخته‌شده و تصحیح‌شده بر اساس نسخه‌های نویافته.
- تصحیح متون حماسی کمتر شناخته‌شده و تصحیح‌نشده و شناساندن و چاپ آن‌ها.
- باستان‌شناسی حماسه؛ مردم‌شناسی و حماسه؛ ایران‌شناسی و حماسه.
- تأثیرات و تأثرات متقابل میان آثار حماسی و انواع دیگر ادب فارسی.
- شاهنامه فردوسی، هویت فرهنگی و ادبیات حماسی.
- تنوع جغرافیایی، پراکندگی‌های قومی و آثار حماسی اقوام ایرانی.
- ادبیات حماسی و نقد ادبی.
- ادبیات حماسی و ادبیات معاصر.
- بازآفرینی روایات حماسی و هنر مدرن.
- ارائه راهکار برای استفاده از ادبیات حماسی، در زندگی اجتماعی امروز.
- قابلیت‌های ادب حماسی برای بالندگی زبان فارسی.
- ادبیات حماسی و ادبیات کودک و نوجوان و اهتمام برای بازآفرینی آثار حماسی برای نوجوانان.

ضرورت و اهمیت رشته:

اهمیت شاهنامه و دیگر متون حماسی که عموماً به تقلید از آن در ادبیات فارسی پدید آمده برای فرهنگ ایران و زبان فارسی و نقش آن در شکل‌گیری هویت ایرانی-اسلامی، غیرقابل‌انکار است. این اهمیت سبب شده است که در کشور به تدوین گرایش خاصی در حوزه تحصیلات تکمیلی زبان و ادبیات فارسی اهتمام شود که متون حماسی را به‌عنوان رشته‌ای دانشگاهی در مرکز مطالعات خود قرار دهد و زمینه را برای مطالعات و پژوهش‌های گسترده مورد یک زمینه کاملاً تخصصی فراهم کند.

تمرکز پژوهش‌ها بر شاهنامه فردوسی، به‌عنوان شاخص اصلی ادبیات حماسی و اساطیری ایران، لزوم بررسی کلیت آثار متنوع خلق‌شده در این حوزه را به دنبال دارد که بر این اساس، دروس و سرفصل‌های گرایش ادبیات حماسی، علاوه بر

شاهنامه، بر مبنای تحلیل مجموعه آثار حماسی-اساطیری ایران در طول تاریخ تدوین شده‌اند؛ کوششی که شناخت تحلیلی و تصحیح علمی این متون را، که پیش‌ازاین کمتر مورد توجه محققان بوده، در پی خواهد داشت؛ بدین ترتیب،

ادبیات حماسی، با محوریت شاهنامه فردوسی، هسته مطالعات دانشجویان و استادان را در این گرایش تشکیل خواهد

داد؛ حماسه نوعی شعر است که یکی از قدیم‌ترین گونه‌های ادبیات کلاسیک و از اصلی‌ترین انواع ادبی- در تقسیم‌بندی‌های نخستین منتقدان تاریخ چون ارسطو و هوراس- را تشکیل داده است و ریشه در کهن‌ترین باورهای انسان و به‌خصوص اساطیر و افسانه‌های ملل دیرپای جهان دارد باورهایی که در پیش نمونه‌های نخستین خود، بافت‌های فرهنگی جوامع و تمدن‌های گوناگون را شکل داده و حیات آن‌ها مقدم بر عصر تعقل و پیدایش خط و کتابت بوده است. اگرچه همه اقوام بشر- حتی ابتدایی‌ترین جوامع دور از تمدن- دارای اشکالی از مفاهیم و باورهای اساطیری هستند، تحول این اساطیر در متون ادبی- به‌ویژه ادبیات حماسی- مختص تمدن‌های دیرپایی است که با عبور سریع از تاریکی بدویت به روشنایی و آگاهی مدنیت گام گذاشته و تلاش خود را برای کسب هویت مستقل ملی، فکری، فرهنگی و سیاسی در این گونه از روایات ادبی متجلی کرده‌اند؛ بنابراین فقط تمدن‌های دیرپایی چون ایران، یونان، هند و چین دارای نوع ادبیات حماسی در ادبیات کلاسیک خود هستند. در چنین کشورهایی لزوم تأسیس رشته‌های دانشگاهی در حوزه ادبیات حماسی بیشتر احساس می‌شود. با توجه به اینکه فرهنگ ایرانی و ادبیات فارسی یکی از چند تمدنی است که صاحب گنجینه درخشانی از آثار حماسی- چه در دوره ادبیات فارسی میانه و چه در دوره ادبیات فارسی دری- است و اوج آن در شاهنامه فردوسی، یکی از شاهکارهای ادبیات جهان متبلور شده است، در این میان، ضرورت تأسیس رشته‌ای که متخصصان زنده‌ای را برای پژوهش و آموزش در این زمینه، با تمرکز بر آثار حماسی، تربیت کند، انکارناپذیر است. تمرکز تحقیقات فردوسی‌شناسی در یک قطب علمی با همین نام برای مراکز دانشگاهی، ضرورت تأسیس چنین گرایشی را در سطح کشور توجیه می‌کند کاری که در دانشگاه‌های پیشرفته جهان از سال‌ها و بلکه دهه‌های پیش‌تر سابقه داشته و کرسی‌های تخصصی برای شناخت هرچه بیشتر شاعران و نویسندگان صاحب سبک در آن‌ها تأسیس و راه‌اندازی شده است.

نقش، توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان:

گرایش ادبیات حماسی، علاوه بر این که گرایشی پژوهشی و کاربردی در حوزه دانش‌های ادبی است، گرایشی میان‌رشته‌ای و تلفیقی است که یافته‌های علوم اسطوره‌شناسی، روان‌شناسی، زبان‌شناسی و تاریخ تمدن و فرهنگ را در خدمت تحقیقات ادبی قرار می‌دهد و از این‌رو، از دانش‌آموختگان این رشته انتظار می‌رود که پس از فراغت از تحصیل، توانایی‌ها و مهارت‌های زیر را داشته باشند:

- اشراف و تسلط کامل نسبت به شاهنامه فردوسی و دیگر آثار حماسی ادب فارسی در ادوار مختلف.
- توانایی پژوهش و تحلیل و طبقه‌بندی در حوزه آثار مختلف حماسی فارسی.
- آشنایی با نظریه‌های جدید، در حوزه تحلیل اساطیر و باورها و فرهنگ‌های کهن.
- کسب توانایی برای انجام مطالعات تطبیقی در حوزه تحلیل آثار حماسی و اساطیری.

- تشخیص حضور عناصر و ویژگی‌های ادب حماسی، در زبان فارسی، فرهنگ ملی و حیات اجتماعی و تاریخی ایرانیان.
- قدرت نقد و بررسی نقاط ضعف و قوت ادبیات حماسی و بسترهای تاریخی رشد و افول آن.
- آشنایی عمومی با دانش‌های مختلف که در حوزه‌های تلفیقی و میان‌رشته‌ای، برای بررسی متون حماسی کاربرد دارند.
- آشنایی نسبی با ادیان و تمدن‌های کهن و زبان‌های باستانی و توان کشف ظرفیت‌های آن‌ها برای شناخت بهتر قابلیت‌های شاهنامه فردوسی و دیگر آثار حماسی.
- توانایی آموزش دروس تخصصی مربوط به ادب حماسی و اسطوره‌شناسی برای رشته‌های مختلف دانشگاهی، اعم از ادبیات و دیگر رشته‌های علوم انسانی.
- توانایی شناخت، معرفی و شناساندن شاهنامه فردوسی و دیگر آثار حماسی فارسی و ارزش‌های ملی، تاریخی و فرهنگی آن‌ها به سطوح عمومی جامعه.
- ایجاد منظری تخصصی به زبان فارسی و قابلیت‌های ادبی و فرهنگی آن.

طول دوره و شکل نظام:

طول دوره دکتری تخصصی گرایش ادبیات حماسی ۳ تا ۵ سال است که نظام آموزشی آن مطابق آیین‌نامه آموزشی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی درسی تنظیم شده است و دروس آن به صورت واحدی ارائه می‌شوند. به این معنی که دانشجوی، دروس نظری را ظرف سه نیمسال تحصیلی انتخاب می‌کند و درعین حال موظف است، در پایان نیمسال اول تحصیلی موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند و پس از توفیق در آزمون جامع در نیمسال چهارم و احراز موفقیت در گذراندن دوره آموزشی، دوره پژوهشی را که در واقع بدنه اصلی پژوهش است، ادامه می‌دهد. این دوره با نگارش رساله پایان تحصیلی در حوزه شاهنامه و ادبیات حماسی فارسی محقق می‌شود.

تعداد و نوع واحدها درسی:

تعداد کل واحدهای درسی دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی گرایش ادبیات حماسی، ۳۶ واحد، شامل دروس تخصصی ۱۴ واحد، دروس اختیاری ۴ واحد و رساله ۱۸ واحد می‌باشد.

شرایط و ضوابط ورود به دوره:

الف- شرایط عمومی:

- نداشتن نقص عضو در شنوایی، گویایی و نوشتن.

- داشتن مدرک کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی.

ب-موضوع امتحانی:

- کلیات ادبی (تاریخ ادبیات-دستور-عروض وقافیه-نقد و نظریه‌های ادبی معاصر)

- فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران

- متون نظم و نثر در سطح کارشناسی ارشد

- زبان عربی یا انگلیسی

فصل دوم

واحدهای درسی و جداول دروس

جدول ۱- دروس تخصصی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	شناخت منابع زبان‌ها و ادبیات ایران پیش از اسلام	۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	حماسه پژوهی تطبیقی و مبانی نظری نوع حماسه	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	اسطوره‌شناسی و اساطیر ایران	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تحقیق در حماسه‌های عامیانه فارسی	۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	متون حماسی فارسی ۱	۵
متون حماسی فارسی ۱	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	متون حماسی فارسی ۲	۶
متون حماسی فارسی ۱ و ۲	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	متون حماسی فارسی ۳	۷
-	۲۲۴	-	۲۲۴	۱۴	-	۱۴	جمع کل	

جدول ۲- دروس اختیاری

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تحقیق در جنبه‌های زبانی- بلاغی شعر حماسی	۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تحقیق در تحولات ادبیات حماسی در ایران	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	شاهنامه و مطالعات هنر	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	نسخه‌شناسی شاهنامه و متون حماسی فارسی	۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	کارگاه شناخت زبان‌های ایران باستان	۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	کاربرد نقد ادبی در متون حماسی فارسی	۶
-	۱۹۲	-	۱۲	۱۹۲	-	۱۲	جمع کل	

تبصره: گذراندن ۴ واحد (دو گروه دو واحدی) از واحدهای اختیاری فوق، الزامی است؛ ترجیحاً دانشجوی دروس اختیاری را به تناسب موضوع رساله انتخاب کند و امکان انتخاب دروس اختیاری برای دانشجویان، حتی به صورت انفرادی، در صورت وجود استاد برای درس موردنیاز، باید فراهم باشد.

فصل سوم

سر فصل دروس

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): تحقیق در منابع زبان‌ها و ادبیات ایران پیش از اسلام

عنوان درس (انگلیسی): Study in the Sources of pre-Islamic Iranian Languages and Literature

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس:

- آشنایی با منابع زبان‌ها و متون ادبی ایران پیش از اسلام
- شناخت مراحل تحول زبان فارسی از اعصار باستان تا میانه
- توانایی استفاده از متون و زبان‌ها در تحقیقات حماسی و تشخیص منابع کلیدی برای رفع نیازهای پژوهشی.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با زبان‌های پهلوی و اوستایی و مطالعه در پیشینه زبان فارسی،
- شناخت بهتر ریشه‌شناسی نام‌ها و واژه‌های خاص و عام
- مطالعه مستقیم منابع پهلوی متون حماسی و اساطیری را در سطح زبانی
- کسب آگاهی نسبت به متون ادبیات پهلوی و سنت‌های ادبی باستان و میانه

سرفصل درس:

- آشنایی با دوره‌های مختلف تحول زبان ایرانی در دوره پیش از اسلام (حدود هزاره دوم ق. م تا ورود اسلام به ایران) و بررسی آن‌ها طی دو دوره باستان و میانه
- بررسی نظام آوایی و صرفی زبان‌های فارسی باستان و زبان‌های ایرانی میانه غربی همچون زبان پهلوی اشکانی، زبان پهلوی ساسانی و زبان مانوی
- شناخت کتاب اوستا، تاریخچه، الفبا و خطوط و آثار موجود درباره آن و آشنایی با خطوط باستان و الفبای آن‌ها، کتیبه‌ها و تاریخچه رمزگشایی آن‌ها.
- آشنایی با ویژگی‌های زبانی آثار به‌جامانده از زبان‌های فارسی میانه در دوره اسلامی و مرور تاریخ ادبیات در ایران پیش از اسلام و آشنایی با گونه‌های مختلف این آثار.
- تبارشناسی زبان فارسی و تحقیق در مهم‌ترین تغییر و تحولات زبانی از فارسی باستان به فارسی میانه و از آن به فارسی دری.

- شناخت بررسی دقیق تر برخی از متون که رویکرد حماسی بارزتری دارند، مثل ایاتکار زیران و سویه‌های حماسی موجود در گاهان و برخی یشت‌های اوستای جدید.
- شناخت واحدهای زبان فارسی (واج، تکواژ، واژه، گروه، جمله) و گونه‌های مختلف زبان فارسی (در زمانی و همزمانی)
- فراگیری شیوه استفاده از متون کهن در فعالیت‌های پژوهشی خود و منابع مرتبط با آن‌ها در پیوند با آثار حماسی فارسی.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	۲۵٪	نوشتاری: ۵۰٪ عملکردی: -	۲۵٪

فهرست منابع:

منابع اصلی:

- ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۷۵). *راهنمای زبان‌های باستانی ایران (جلد دوم)*. تهران: سمت.
- ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۷۵). *دستور تاریخی زبان فارسی*. تهران: سمت.
- ارانسکی، ای. م. (بی تا). *زبان‌های ایرانی*. ترجمه: علی اشرف صادقی (۱۳۷۸). تهران: سخن.
- انوری، ح؛ و احمدی گیوی، ح. (۱۳۷۷). *دستور زبان فارسی (جلد دوم)*. تهران: فاطمی.
- باطنی، محمدرضا. (۱۳۴۷). *توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی*. تهران: امیرکبیر.
- پورداد، ابراهیم. (۱۳۴۷). *ادبیات مزدیسنا*. تهران: طهوری.
- تاوادیبا، جهانگیر. (۱۳۵۵). *زبان و ادبیات پهلوی، فارسی میانه*. ترجمه: سیف‌الدین نجم آبادی.
- تفضلی، احمد. آموزگار یگانه، ژاله. (۱۳۸۷). *تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام (چاپ سوم)*. تهران: سخن.
- خانلری، پرویز. (۱۳۵۹). *تاریخ زبان فارسی*. مشهد: طوس.
- راشد محصل، محمد تقی. (۱۳۶۴). *درآمدی بر دستور زبان اوستایی؛ بررسی یسن نهم*. تهران: کاویان.
- فرشیدورد، خسرو. (۱۳۸۲). *جمله و تحول آن در زبان فارسی*. تهران: امیرکبیر.
- فرشیدورد، خسرو. (۱۳۹۲). *دستور مفصل امروز*. تهران: سخن.
- موزن جامی، محمدمهدی. (۱۳۷۹). *ادب پهلوانی: مطالعه‌ای در تاریخ ادب دیرینه ایرانی از زرتشت تا اشکانیان*. تهران: نشر قطره.

نجفی، أبو الحسن. (۱۳۸۷). مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی. تهران: نیلوفر.

منابع فرعی:

- اشمیت، رودیگر. (بی‌تا). راهنمای زبان‌های ایرانی، ترجمه: حسن رضایی باغ‌بیدی (۱۳۸۲). تهران: ققنوس.
- باقری، مه‌ری. (۱۳۷۳). تاریخ زبان فارسی، تهران: قطره.
- برجیان، حبیب. (۱۳۷۹). کتابت زبان‌های ایرانی. تهران: سروش.
- برونز، کریستوفر. (بی‌تا). نحو در ایران میانه غربی. ترجمه: رقیه بهزادی (۱۳۷۳). تهران: نشر بردار.
- بهار، مهرداد. (۱۳۴۵). واژه‌نامه بندهش. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- بهرامی، احسان. (۱۳۶۹). فرهنگ واژه‌های اوستایی: بر پایه فرهنگ کانگا و نگرش به فرهنگ‌های دیگر. تهران: نشر بلخ.
- تفضلی، احمد. (۱۳۴۸). واژه‌نامه مینوی خرد. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- جاماسپ، جی. (۱۳۸۲). متن‌های پهلوی. مترجم: سعید عریان. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
- جکسون، آبراهام؛ و والتاین، ویلیامز. (۱۳۷۶). دستور زبان اوستایی. ترجمه: رقیه بهزادی. تهران: فرزین.
- دوستخواه، جلیل. (۱۳۸۴). اوستا، گزارش و پژوهش (چاپ نهم). تهران: مروارید.
- راستارگویی، ویکتور؛ و یویچ، سرگی. (۱۳۴۷). دستور زبان فارسی میانه. ترجمه: ولی‌الله شادان. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- راشد محصل، محمد تقی. (۱۳۶۶). زادسپرم: گزیده‌های زادسپرم. تهران: مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
- راشد محصل، محمد تقی. (۱۳۸۰). کتیبه‌های ایران باستان. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- رایشلت، هانس. (بی‌تا). رهیافتی به گاهان زرتشت و متن‌های نواوستایی متن دین دبیره و آوانوشت لاتین، ترجمه جلیل دوستخواه (۱۳۸۲). تهران: ققنوس.
- رضایی باغ‌بیدی، حسن. (۱۳۸۸). تاریخ زبان‌های ایرانی، تهران: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- رضایی باغ‌بیدی، حسن. (۱۳۸۵). راهنمای زبان پارسی (پهلوی اشکانی). تهران: ققنوس.
- رضایی باغ‌بیدی، حسن. (۱۳۸۴). روایت آذر فرنبغ فرخزادان. تهران: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- زرشناس، زهره. (۱۳۸۰). جستارهایی در زبان‌های ایرانی میانه شرقی. تهران: فروهر.
- زرشناس، زهره. (۱۳۸۴). میراث ادبی روایی در ایران باستان. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- رضی، هاشم. (۱۳۸۵). آموزش خط میخی: دستور زبان فارسی باستان همراه با گزیده‌ای از کتیبه‌های هخامنشی و واژه‌نامه. تهران: بهجت.
- ساکولوف، سرگی نیکالایویچ. (بی‌تا). زبان اوستایی. ترجمه: رقیه بهزادی (۱۳۷۰). تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
- سمیعی، احمد. (۱۳۵۵). ادبیات ساسانی، دانشگاه آزاد ایران.
- عفیفی، رحیم. (۱۳۷۴). اساطیر و فرهنگ ایرانی در نوشته‌های پهلوی. مشهد: توس.
- عفیفی، رحیم. (۱۳۴۲). اردویرافنامه یا بهشت و دوزخ در آیین مزدیسنی. مشهد: دانشگاه فردوسی.
- فروه‌وشی، بهرام. (۱۳۴۶). فرهنگ پهلوی. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- لوکوک، پییر. (۱۳۸۲). کتیبه‌های هخامنشی، ترجمه: نازیلا خلخالی. تهران: فرزانه.

- کیا، صادق. (۱۳۵۷). *واژه‌های فارسی میانه در هشت واژه‌نامه فارسی*. تهران: فرهنگستان زبان ایران.
- ماهیار، یحیی؛ و نوایی، فروهر. (۱۳۶۳). *درخت آسوریک*. تهران: آوانوشت.
- مزداپور، کتایون. (۱۳۷۸). *بررسی دست‌نویس م. او ۲۹، داستان گرشاسب، تهمورث و جمشید، گلشاه و متن‌های دیگر*. تهران: آگاه.
- مشکور، محمدجواد. (۱۳۴۶). *فرهنگ هنروارش‌های پهلوی*. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- مشکور، محمدجواد. (۱۳۶۹). *کارنامه اردشیر بابکان*. تهران: دنیای کتاب.
- مکری، محمد. (۱۳۲۶). *اندرز خسرو قبادان: با ترجمه و حواشی و فرهنگ پهلوی*. نیویورک: Nostrand Reinhold Van.
- معین، محمد. (۱۳۵۵). *مزدیسنا و ادب پارسی*. دانشگاه تهران.
- مکنزی، دیوید نیل. (۱۳۷۳). *فرهنگ کوچک زبان پهلوی*. ترجمه: مهشید میرفخرایی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- منصوری، یدالله. (۱۳۸۴). *بررسی ریشه‌شناختی فعل‌های زبان پهلوی (فارسی میانه زردشتی)*. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی. تهران: نشر آثار.
- مهرین، عباس. (بی تا). *تاریخ ادبیات ایران، عصر ساسانیان*. تهران: دریا.
- میرزای ناظر، ابراهیم. (۱۳۷۳). *اندرز اوشنر دانا، همراه با متن پهلوی آوانویسی و واژه‌نامه*. تهران: هیرمند.
- مینوی، مجتبی. (۱۳۵۴). *نامه تنسر، نامه تنسر به گشنسپ (چاپ دوم)*. تهران: انتشارات خوارزمی.
- هوبشمان، هایتریش. (.). *تحول آوایی زبان فارسی (از هندواروپایی تا فارسی نو)*. ترجمه: بهزاد معینی سام (۱۳۸۶). تهران: امیرکبیر.
- Beekes, R., & Paul, S. (1988). *A Grammar of Gatha-Avesta*. Netherlands: BRILL.
- Benveniste, E. (1930) "Le texte du Draxt Asūrīk et versification pehlevie", *J.A.*, 217. pp. 193-225.
- Bharucha, E., & Dadabhai, Sh. (1910). *Avesta- English and English- Avesta Glossary*. India: Trustees of the Parsi Panchayet Funds and Properties.
- Bharucha, E., & Dadabhai, Sh. (1912). *Pahlavi-Pazend-English Glossary and English-Pahlavi -Paazend Glossary*. India: Trustees of the Parsi Panchayet Funds and Properties.
- Boyce, Mary (1975): "A Reader in Manichaen Middle Persian and Parthian", *Acta Iranica* 9, Tehran-Liege, 39-42.
- Brunner, C. J. (1977). *Syntax of Western Middle Iranian*, Spain: Caravan Books.
- Hoshangji Jamaspji Asa, D., & Haug, Martin. (1973). *An Old Pahlavi-Pazand Glossary*. Osnabrück: Biblio-Verlag.
- Jamasp-Asana (1897-1913): J. M.: *Pahlavi Texts*, Bombay.
- Jackson, W., & Valentine, A. (1892). *An Avesta Grammar in Comparison with Sanskrit and the Avestan Alphabet and Its Transcription: In Comparison with Sanskrit and the Avestan Alphabet and Its Transcription*. New York: AMS Press.
- Hoshangji Jamaspji Asa, D. (1973). *An Old Zand- Pahlavi Glossary (Edited in the Original Characters with a Translation in Roman)*. Osnabrück: Biblio-Verlag.

Johnson, E. L. (1917). *Historical Grammar of the Ancient Persian Language*. USA: American Book Company.

Jones, W., & Bulmer, W. (1809). *A Grammar of the Persian Language*. Lackington: Allen and Co.

Nyberg, H. S. (1964). *A Manuel of Pahlavi; Text, Alphaabets, Index, Paradigms, Notes and an Introduction*. Germany: Otto Harrassowitz.

Oranskiĭ, I. M. (1967). *Old Iranian Philology and Iranian Linguistics*. Nauka.

Swarup Misra, S. (1979). *The Avestan a Historical and Comparative Grammar*, Chaukhambha oriental research studies. India: Chaukhambha Orientalia.

West, E. W. (1965). *Pahlavi Texts*. India: Motilal Banarsidass.

منابع مطالعاتی:

www.digitallibraryplus.com / www.daneshyar.net/ / www.umi.com/pqdauto
www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com / www.online.sagepub.com/ /
www.umi.com/pgdauto / www.mhrn.net / www.theses.org / / www.loc.gov www.bl.uk /
<http://eric.ed.gov> / www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com / [ww.findarticles.com](http://www.findarticles.com) /
www.digital.library.upenn.edu/books / www.srco.ir / www.britanica.com /
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / <http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db> /
<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php> / <http://escholarship.org> /
<http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148> / <http://www.oalib.com> /
<http://etheses.nottingham.ac.uk> / <http://www.intechopen.com/>
<http://digitool.library.mcgill.ca/R> / <http://highwire.stanford.edu> / <http://www.doaj.org> /
<http://www.pnas.org>.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Language Studies / Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied
Research on English Language / English Language Studies / English Language Teaching
/ English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises /
International Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching /
Journal of English Studies / Journal of Language and Translation / La Poetique /
Research in Applied Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of
Applied Linguistics Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills
/ Threshold.

ادبستان فرهنگ و ادب و نقد/ ادب عربی/ ادب فارسی/ ادب پژوهی / آفاق الحضارة الاسلامیة/ اخگر / آفاق الثقافة و التراث/
ادبیات عرفانی و ادبیات داستانی/ ادبیات پایداری/ ادبیات تطبیقی/ ادبیات حماسی/ ادبیات داستانی/ هنر/ ادبیات پارسی معاصر/
اسطوره‌شناسی/ ادبیات فارسی/ ادبیات و زبان‌های محلی ایران‌زمین/ ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد)/ ارمان/ اضاءات
نقدیة فی الأدبین العربی و الفارسی/ الأدب/ التراث الأدبی/ الجدید/ الجمعیة العلمیة الایرانیة للغة العربیة و آدابها/ الدراسات الأدبیة/

الرواية/ الشعر/ القصة/ اللسان العربي/ اللغة العربية الأردنية/ اللغة العربية و آدابها/ اللغة و الادب العربي/ المجمع اللغة العربية بدمشق/ النافذه/ اندیشه‌های ادبی/ ایران شناسی/ ایران نامه/ بایا/ بحوث فی اللغة العربیة و آدابها/ بخارا/ بهار/ پاژ/ پروین/ پژوهش ادبیات معاصر جهان/ پژوهش زبان و ادبیات فارسی/ پژوهش‌های ادبیات تطبیقی/ پژوهش‌های نقد ادبی و سبک شناسی/ پژوهشنامه ادب پژوهشنامه ادبیات تعلیمی/ پژوهشنامه نقد ادب عربی/ پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت/ پژوهش‌های پژوهشنامه ادب غنائی/ حماسی/ ادبی/ جستارهای ادبی/ دانشنامه/ زبان و ادب فارسی/ زبان و ادبیات عربی/ زبان و ادبیات فارسی/ علوم ادبی/ فردوسی/ فرهنگ و ادبیات عامه/ فرهنگستان علوم/ کاوش نامه ادبیات تطبیقی/ کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی/ کهن نامه ادب پارسی/ متن پژوهی ادبی/ متن شناسی ادب فارسی/ مطالعات ادبیات تطبیقی/ مطالعات ایرانی/ مطالعات داستانی/ مطالعات نقد ادبی/ مطالعات و تحقیقات ادبی/ نامه پارسی/ نامه فرهنگستان/ نثر پژوهی ادب فارسی/ نقد ادبی/ نقد زبان و ادبیات خارجی/ نقد کتاب ادبیات/ نقد کتاب ایران و اسلام/ نقد و نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): حماسه پژوهی تطبیقی و مبانی نظری نوع حماسه

عنوان درس (انگلیسی): Comparative Studies and Theoretical Basics of Genre in Epic Style

نوع درس: تخصصی   پیش نیاز: دارد ندارد   پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس:

- مطالعه درباره نوع ادب حماسی در بین انواع ادبی جهان و شناخت بوتیقای حماسه (نظریه‌های ادبی معروف در حوزه حماسه از بورا تا یاماتو)
- آشنایی با آثار حماسی معروف جهان و ویژگی‌ها، مضامین، جنبه‌های روایی و زبان این نوع
- بررسی تطبیقی متون حماسی شاخص جهان با نمونه‌های متناظر در ادبیات حماسی فارسی.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- با توجه به دوبخشی بودن این درس (که می‌تواند توسط دو مدرس تدریس شود) توانایی‌های زیر کسب می‌شود:
- درک مبانی نظری شعر حماسی، تحلیل بوتیقای حماسه و مرور تاریخ نظریه‌های شاخص جهان درباره خاستگاه حماسه
- کسب دانش عمومی نسبت به حماسه‌های بزرگ جهان و توانایی مطالعه تطبیقی درباره متون حماسی در فرهنگ‌های مختلف

سرفصل درس:

- تعریف نوع ادبی حماسی، ویژگی‌ها و عناصر نوع ادبی حماسی (روایی بودن، لحن، شخصیت پردازی، صحنه پردازی، زبان و...) و شناخت این ژانر در چهارچوب‌های:
  - جایگاه نوع حماسی در بین انواع ادبی دیگر
  - سیر تطور مفهوم نوع حماسی
  - تفاوت نوع ادبی حماسی با رمانس و با داستان‌های قهرمانی
  - عوامل ایجاد نوع ادبی حماسی
- ب- آشنایی با آثار حماسی کلاسیک بزرگ در جهان و شناخت تفاوت‌ها و مشترکات مبانی متون حماسی فارسی و متون حماسی مشهور سایر کشورها.
- حماسه پژوهی تطبیقی و بررسی آثاری درباره ویژگی‌های نوع حماسه در میان انواع ادبی و آثار حماسی جهان.

- آشنایی با نظریه‌های ادبی شاخص در حوزه شناخت طبیعت حماسه (از بورا تا یاماتو) و سیر بوتیقای حماسه در جهان.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	%۲۵	نوشتاری: %۵۰	%۲۵
		عملکردی: -	

فهرست منابع:

منابع اصلی:

- اسلامی ندوشن، محمدعلی. (۱۳۴۶). جام جهان بین. تهران: ایرانمهر.
- بی‌نام. (۱۳۶۸). *اوپانیساد*، ترجمه: محمد دارا شکوه: به اهتمام: تارا چند و جلالی نائینی. تهران: علمی.
- بی‌نام. (۱۳۵۹). *بهگودگیتا، سرود الهی*، مصحح: محمدرضا جلالی نائینی، ترجمه: دارا شکوه ببری. تهران: طهوری.
- بی‌نام. (۱۳۴۸). *ریگ‌ودا (گزیدهٔ سرودها)*. ترجمه: محمدرضا جلالی نائینی (ج ۱). تهران: تابان.
- بی‌نام. (۱۳۷۴). *سرود نیلونگن*، ترجمه: اسماعیل سعادت. تهران: انتشارات سروش.
- بی‌نام. (۱۳۸۲). *گیل‌گمش*، ترجمه: احمد شاملو، تهران: چشمه.
- تمیم‌داری، احمد. (۱۳۷۹). *کتاب ایران؛ تاریخ ادب پارسی، مکتب‌ها، دوره‌ها، سبک‌ها و انواع ادبی*. تهران: الهدی.
- خالقی مطلق، جلال. (۱۳۷۲). *گل رنج‌های کهن*، به کوشش: علی دهباشی. تهران: مرکز.
- خالقی مطلق، جلال. (۱۳۸۶). *حماسه: پدیده‌شناسی تطبیقی شعر پهلوانی*. تهران: کانون فردوسی و مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- رزمجو، حسین. (۱۳۷۰). *انواع ادبی و آثار آن در زبان فارسی*. مشهد: آستان قدس رضوی.
- سرامی، قدم علی (۱۳۷۸)، *از رنگ گل تا رنج خار*، سوم، تهران: علمی و فرهنگی
- شمیسا، سیروس. (۱۳۷۳). *انواع ادبی*، تهران: فردوس.
- مختاری، محمد (۱۳۶۸). *حماسه در رمز و راز ملی*، تهران، قطره، اول.
- موذن جامی، محمد مهدی. (۱۳۷۹). *ادب پهلوانی: مطالعه‌ای در تاریخ ادب دیرینه ایرانی از زرتشت تا اشکانیان*. تهران: نشر قطره.
- نولدکه، تئودور. (۱۳۲۷). *حماسه ملی ایران*. ترجمه: بزرگ علوی. دانشگاه تهران.
- هومر. (۱۳۸۵). *ادیسه*. ترجمه: سعید نفیسی. تهران: بهزاد.
- هومر. (۱۳۸۵). *ایلیاد*. ترجمه: سعید نفیسی. تهران: بهزاد.
- والمیکی. (۱۳۸۶). *رامایانا، مصحح: مالایکا داس گوپتا*. ترجمه: کتیون نمیرانیان. تهران: نشر علم.

منابع فرعی:

- Armato, R. P. & Spalek, J. M. (1968). *Medieval Epic to the Epic Theater of Brecht: Essays in Comparative Literature*. Hennessey & Ingalls.
- Bassnett, S. (1993). *Comparative Literature: A Critical Introduction*. Blackwell.
- Bryan, John. (1980). *Traditions of Heroic and Epic Poetry: Characteristics and techniques*. MHRA.
- Raffel, B. & Creed, R. P. (1999). *Beowulf*. Translated by Burton Raffel. USA: Signet Classic.
- Benveniste, E. (1930). Le texte du Draxt Asūrīk et versification pehlevie. *J. Asiaticque*, 220: 245-93
- Company Bowra, Sir Cecil Maurice. (1952). *Heroic Poetry*. 1st Ed. London: Macmillan & Limited.
- Bowra, Sir Cecil Maurice. (1964). *Heroic Poetry* (reprint). London: Macmillan.
- Camoes, L., Bosley, K. & Taylor. L. C. (1990). *Epic and Lyric*. Translated by Keith Bosley. Carcanet in association with the Calouste Gulbenkian Foundation.
- (1964). *From Epic to Lyric: A Study in the History of Traditional Word-order* W..Conrad, C in *Greek and Latin Poetry*. USA: Harvard University.
- Davidson, O. M. (2000). *Comparative Literature and Classical Persian Poetics: Seven Essay*. California: Mazda Publishers.
- Davidson, O. M. (1994). *Poet and Hero in the Persian Book of Kings*, Ithaca. NY: Cornell University Press.
- Hesiod (1974). *Hesiod, the Homeric Hymns, and Homerica*. U.K.: W. Heinemann.
- Homer (2000). *Chapman George: Chapman's Homer*. USA: Princeton University Press.
- Hopkins, Edward Washburn. (1968). *Epic Mythology*. Biblo & Tannen Publishers.
- Keller, Hans-Erich. (1987). *Romance Epic: Essays on a Medieval Literary Genre*. USA: Medieval Institute Publications, Western Michigan University.
- Valmiki. (2000). *Mahabharata*. William Buck (Author). B.A. van Nooten (Introduction). Shirley Triest (Illustrator). USA: University of California Press.
- Marzolph, Ulrich. (1999). A Treasury of Formulaic Narrative: The Persian Popular Romance
- Marzolph, U. (1999). Hosein-e Kord, *Oral Tradition J.* 279-303.
- Miles Foley, J. (2005). *A Companion to Ancient Epic*, Blackwell Publishing.
- Miles Foley, J. (1993). *Traditional Oral Epic: The Odyssey, Beowulf, and the Serbo-Croatian Return Song*, University of California Press.

Oinas, Felix J. (1978). *Heroic Epic and Saga: An Introduction to the World's Great Folk Epics*, Indiana University Press.

Santas, Constantine. (2008). *The Epic in Film: From Myth to Blockbuster*. Rowman & Littlefield.

Strelka, J. (1978). *Theories of Literary Genre: Theories of Literary Genre*, Pennsylvania State University Press.

Tasso, Torquato, Mariella Cavalchini & Irene Samuel (1973). *Discourses on the Heroic Poem*, Translated by Mariella Cavalchini & Irene Samuel Clarendon Press.

Tikku, G. L. (1971). *Persian Poetry in Kashmir*. University of California Press.

Layton, K. A. W. (1909). *The Nibelungen of Wagner*. Urbana-Champaign, University press.

Williams, N. S. (1995). *Proceedings of the Third European Conference of Iranian Studies*. Volume 1. Germany: Dr. Ludwig Reichert Verlag.

Yamamoto, Kumik o. (2003). *The Oral Background of Persian Epics: Storytelling and Poetry*. Netherlands: Brill.

منابع مطالعاتی:

www.umi.com/pqdauto/ / www.daneshyar.net/ / www.digitallibraryplus.com

www.online.sagepub.com/ / www.emeraldinsight.com/www.search.ebscohost.com

<http://apps.isiknowledge.com/> / www.umi.com/pgdauto/ / www.mhrn.net/ / www.theses.org/ / www.nlai.ir/ / www.loc.gov / www.bl.uk/ / <http://eric.ed.gov/> / www.worldatlas.com/ / www.infolibrarian.com/ / ww.findarticles.com/

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Linguistics / Applied / Applied Linguistics / Applied Language Studies

Research on English Language / English Language Studies / English Language Teaching / English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises / International Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching / Journal of English Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research in Applied Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الاسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / ارمغان / إضاءات نقدیة فی الأدبین العربی و الفارسی / الأدب / التراث الأدبی / الجمیعیة العلمیة الایرانیة للغة العربیة و آدابها / الدراسات الأدبیة / الروایة / الشعر / القصه / اللسان العربی / اللغة العربیة الأردنی / اللغة العربیة و آدابها / اللغة و الادب العربی المجمع

اللغة العربية بدمشق / النافذه / اندیشه‌های ادبی / ایران‌شناسی / ایران نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربیة و آدابها / بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب غنائی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت / پژوهش‌های ادبی / جستارهای ادبی / دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان علوم / کاوش نامه ادبیات تطبیقی / کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب فارسی / مطالعات ادبیات تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی / مطالعات نقد ادبی / مطالعات و تحقیقات ادبی / نامه پارسی / نامه فرهنگستان / نثر پژوهی ادب فارسی / نقد ادبی / نقد زبان و ادبیات خارجی / نقد کتاب ادبیات / نقد کتاب ایران و اسلام / نقد و نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): اسطوره‌شناسی و اساطیر ایران

عنوان درس (انگلیسی): Mythology and Persian Myths

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- آشنایی با اساطیر ایران باستان و توانایی استفاده کاربردی از آن‌ها در تحلیل متون حماسی
- شناخت کامل نسبت به تعاریف و دیدگاه‌های اصلی موجود در علم اسطوره‌شناسی.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- تقویت دانش پایه نسبت به مبانی نظری اسطوره‌شناسی، رویکرد و شاخه‌های اسطوره‌شناسی و تاریخ و روش نقد اسطوره‌ای با رویکرد عمومی
- تقویت دانش شناخت اساطیر ایران، منابع، متون و تحلیل‌های ارائه‌شده در مورد آن‌ها با رویکرد پایه‌ای

سرفصل درس:

- بررسی درباره اساطیر، آیین‌ها و ادیان ایران باستان، با مراجعه به متون و منابع معتبر
- کسب توانایی استفاده کاربردی از اساطیر در تحلیل متون حماسی
- شناخت کامل نسبت به تعاریف و دیدگاه‌های اصلی موجود در علم اسطوره‌شناسی و رویکردهای مختلف در این حوزه (شامل رویکردهای انسان‌شناختی و نقد اسطوره‌ای، ساختارگرا، پدیدارشناختی، روان‌شناختی و ...).

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد. روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰ عملکردی: -	٪۲۵

فهرست منابع:

منابع اصلی:

- آموزگار، ژاله. (۱۳۸۰). تاریخ اساطیری ایران. تهران: انتشارات سمت.
- آموزگار، ژاله. (۱۳۸۶). زبان، فرهنگ، اسطوره. تهران: معین.
- بهار، مهرداد. (۱۳۷۷). *از اسطوره تا تاریخ*. گردآورنده و ویراسته: ابوالقاسم اسماعیل پور. تهران: چشمه.
- بهار، مهرداد. (۱۳۷۵). *پژوهشی در اساطیر ایران (پاره نخست و دوم)*. تهران: آگاه.
- سگال، رابرت آلن. (۱۳۸۹). *اسطوره*، ترجمه: فریده فرنودفر. تهران: بصیرت.
- عفیقی، رحیم. (۱۳۷۴). *اساطیر و فرهنگ ایران در نوشته‌های پهلوی*. تهران: توس.
- قائمی، فرزاد. (۱۳۹۸). *الگوهای ازلی در شاهنامه فردوسی*. تهران: هرمس.
- واحد دوست، مهوش. (۱۳۸۱). *رویکردهای علمی به اسطوره‌شناسی*. تهران: سروش.

منابع فرعی:

- دوستخواه، جلیل. (۱۳۸۴). *اوستا، گزارش و پژوهش (چاپ نهم)*. تهران: مروارید.
- بهار، مهرداد. (۱۳۷۳). *جستاری چند در فرهنگ ایران*. تهران: فکر روز.
- ابراهیم پورداد. (۱۳۵۶). *یادداشت‌های گائاهها*. تهران: دانشگاه تهران.
- بهار، مهرداد. (۱۳۷۷). *از اسطوره تا تاریخ*. گردآورنده و ویراسته: ابوالقاسم اسماعیل پور. تهران: چشمه.
- آموزگار، ژاله. (۱۳۸۶). *زبان، فرهنگ، اسطوره*. تهران: معین.
- مؤذن جامی، محمدمهدی. (۱۳۷۹). *ادب پهلوانی: مطالعه‌ای در تاریخ ادب دیرینه ایرانی از زرتشت تا اشکانیان*. تهران: نشر قطره.
- نولدکه، تئودور. (۱۳۲۷). *حماسه ملی ایران*. ترجمه: بزرگ علوی. دانشگاه تهران.
- پورداد. (۱۳۵۶). *یشت‌ها (۲ ج)*. تهران: دانشگاه تهران.
- دومزیل، ژرژ روژه کایوا، گودورف، ژرژ، یاماگوشی، ماسائو؛ و دارمستر، جیمز. (۱۳۸۶). *جهان اسطوره‌شناسی IV*. ترجمه: جلال ستاری. تهران: نشر مرکز.
- ستاری، جلال. (۱۳۸۹). *آیین و اسطوره*. تهران: نشر مرکز.
- سرخوش کرتیس، وستا. (۱۳۷۳). *اسطوره‌های ایرانی*. ترجمه: عباس مخبر. تهران: مرکز.
- کارنوی، ا. جی. (۱۳۴۱). *اساطیر ایرانی*. ترجمه: احمد طباطبایی. تبریز.
- کاسیرر، ارنست. (۱۳۶۷). *زبان و اسطوره*. ترجمه: محسن ثلاثی. تهران: قطره.
- کاوندیش، ریچارد. (۱۳۸۷). *اسطوره‌شناسی: دائرةالمعارف مصور: اساطیر و ادیان مشهور جهان*. ترجمه: رقیه بهزادی. تهران: علم.
- کوپ، لارنس. (۱۳۸۴). *اسطوره*. ترجمه: محمد دهقانی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- یاحقی، محمدجعفر. (۱۳۸۶). *فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها در ادبیات فارسی*. تهران: فرهنگ معاصر.

Beheramaji, S. P. D. (2009). *Avesta, Pahlavi, and Ancient Persian Studies: In Honour of the Late Shams-UL-Ulama Dastur Peshotanji*. Edition & reprint: BiblioBazaar, LLC.

- Carnoy, A. J. (2004). *Iranian mythology*. USA: University Press of the Pacific.
- Csapo, E. (2005). *Theories of Mythology*, USA: Blackwell Publishing.
- Harrison, J. E. (1924). *Mythology*, Marshall Jones Company.
- Hopkins. E. W. (1969). *Epic Mythology*. USA: Biblo & Tannen Publishers.
- Levi-Strauss, C. (1958). *Anthropologie structurale*, Plon.
- Mayo, R. (2008). *A New System of Mythology: In Two Volumes; Giving a Full Account of the Idolatry of the Pagan World*. USA: T.S. Manning, 1812, Digitized Oct 10.
- Muller, M. (1909). *Comparative mythology*. Notes by A.S. Palmer. London: Routledge.
- Muller, F. M. (2004). *Pahlavi Texts Part I: The Sacred Books of the East Part Five*, Translated by: Edward William West. USA: Kessinger Publishing.
- Rosenberg D. (1993). *World Mythology: An Anthology of the Great Myths and Epics* (Ed. 2). USA: McGraw-Hill Professional.
- West, E. W. (2009). *Pahlavi Texts (Part 2)*. Edition: BiblioBazaar, LLC.

منابع مطالعاتی:

www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com /www.online.sagepub.com/
<http://apps.isiknowledge.com/> www.theses.org / www.nlai.ir / www.loc.gov www.bl.uk /
<http://eric.ed.gov/> www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com / ww.findarticles.com /
 www.digital.library.upenn.edu/books / www.srco.ir / www.britanica.com /
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / <http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db> /
<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php> / <http://escholarship.org> /
<http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148> / <http://www.oalib.com> /
<http://etheses.nottingham.ac.uk> / <http://www.intechopen.com> /
<http://digitool.library.mcgill.ca/R> / <http://highwire.stanford.edu> /<http://www.doaj.org> /
<http://www.pnas.org>.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Language Studies / Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied Research on
 English Language / English Language Studies / English Language Teaching / English
 Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises / International
 Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching / Journal of
 English Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research in Applied
 Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics
 Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الاسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / ارمغان / إضاءات نقدیة فی الأدبین العربی و الفارسی / الأدب / التراث الأدبی / الجدید / الجمعیة العلمیة الایرانیة للغة العربیة و آدابها / الدراسات الأدبیة / الروایة / الشعر / القصة / اللسان العربی / اللغة العربیة الأردنی / اللغة العربیة و آدابها / اللغة و الادب العربی / المجمع اللغة العربیة بدمشق / النافذة / اندیشه‌های ادبی / ایران‌شناسی / ایران‌نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربیة و آدابها / بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب غنائی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت / پژوهش‌های ادبی / جستارهای ادبی / دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان علوم / کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی / کاوش‌نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن‌نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب فارسی / مطالعات ادبیات تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی / مطالعات نقد ادبی / مطالعات و تحقیقات ادبی / نامه پارسی / نامه فرهنگستان / نثر پژوهی ادب فارسی / نقد ادبی / نقد زبان و ادبیات خارجی / نقد کتاب ادبیات / نقد کتاب ایران و اسلام / نقد و نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): تحقیق در حماسه‌های عامیانه فارسی

عنوان درس (انگلیسی): Study in Persian Folk Epics

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- مطالعه درباره مبانی نظری ادبیات عامیانه و نظریات مرتبط با نقش ادب شفاهی در نوع حماسه
- شناخت منابع ادب حماسی شفاهی ایران و طومارهای نقالان و انواع و آثار عامیانه حماسی
- تحلیل ارتباط حماسه، فرهنگ عامیانه و فولکلور در ایران.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- شناخت انواع متون حماسی عامیانه و توانایی کاربرد نظریات جهانی موجود در تحلیل این متون
- شناخت منابع حماسه‌های شفاهی و انواع راویان و خالقان آن‌ها و پیشینه پژوهش درباره این متون
- شناخت نسخ و تصحیح‌ها و تحقیقات مرتبط با حماسه شفاهی فارسی
- شناخت عمومی نسبت به حماسه‌سرایی و حماسه شفاهی در انواع خانواده زبان‌های ایرانی و خرده‌فرهنگ‌های موجود در جغرافیای ایران.

سرفصل درس:

- شناخت ویژگی‌های حماسه شفاهی و نظریات موجود در این رابطه
- مطالعه درباره پیشینه ادب حماسی شفاهی در ایران
- ویژگی‌های طومارهای نقالان
- داستان‌های عامیانه قهرمانی و تفاوت آن‌ها با متون حماسی
- بررسی ویژگی‌های همزمان رزمی، بزمی، عیاری و عشقی، صحنه‌پردازی، لحن و ویژگی‌های متون حماسی شفاهی فارسی.
- بررسی زبان حماسه‌های عامیانه منثور و تطبیق و مقایسه آن‌ها با شاهنامه‌های منثور
- شناخت انواع چهارگانه حماسه عامیانه فارسی: طومارها؛ روایات (نقل) شفاهی؛ پهلوان‌نامه‌ها و رمانس‌های قهرمانی؛ و شاهنامه‌های منثور (گونه حد واسط بین نثر عامیانه و دیوانی).

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰	٪۲۵
		عملکردی: -	

فهرست منابع:

منابع اصلی:

آیدنلو، سجاد. (۱۳۸۷). رستم‌نامه: داستان مسلمان شدن رستم داستان به دست امام علی (ع)... تهران: میراث مکتوب.

افشاری، مهران؛ و مدائینی، مهدی. (۱۳۷۷). هفت لشکر (طومار جامع نقالان)؛ از کیومرث تا بهمن. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

انجوی شیرازی، ابوالقاسم. (۱۳۶۳). فردوسی نامه (مردم و قهرمانان شاهنامه) (چاپ دوم). تهران: علمی.

انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم. (۱۳۶۹). فردوسی نامه (چاپ سوم). تهران: علمی.

بیضایی، بهرام. (۱۳۷۵). سیاوش خوانی [فیلمنامه] و نیز برای اجرای زنده در توس فردوسی و میدان‌های بزرگ همه‌ی روستاها و پهنه‌ی میان چادرهای همه‌ی ایل‌ها. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.

بی‌نام. (بی‌تا). کلیات رستم نامه ترکی. تبریز: کتابخانه فردوسی.

حکیم، منوچهر خان. (۱۳۸۴). اسکندرنامه نقالی. مصحح: علیرضا ذکاوتی فراگزلو. تهران: مرکز نشر میراث مکتوب.

خالقی مطلق، جلال. (۱۳۸۶). حماسه: پدیده‌شناسی تطبیقی شعر پهلوانی، تهران، مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.

روحانی، مهشید. پارسای جاوید، جواد. (۱۳۵۴). شاهنامه در موزه‌ها. تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و هنر اداره کل موزه‌ها.

مرشد عباس زریری. (۱۳۶۹). رستم و سهراب (طومارهای نقالی). به کوشش: جلیل دوستخواه. تهران: توس.

مرشد عباس زریری. (۱۳۶۹). شاهنامه نقالان، ۵ ج به همراه سی‌دی. به کوشش: جلیل دوستخواه. تهران: ققنوس.

شریف‌زاده، عبدالمجید. (۱۳۷۰). نامور نامه. تهران: اداره کل موزه‌های تهران.

طرسوسی، محمد بن حسن موسی. (بی‌تا). ابومسلم نامه: حماسه ابومسلم خراسانی. تصحیح: اقبال یغمایی. تهران: گوتنبرگ.

طرسوسی، محمد بن حسن موسی. (۱۳۹۶). حماسه قرآن حبشی به روایت ابوطاهر طرسوسی. تصحیح، مقدمه و تعلیقات میلاد جعفر پور. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

طرسوسی، محمد بن حسن موسی. (۱۳۴۴). داراب نامه. تصحیح: ذبیح‌الله صفا. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.

طومار کهن شاهنامه. (۱۳۷۴). به کوشش جمشید صداقت نژاد. تهران: دنیای کتاب.

طومار نقالی شاهنامه. (۱۳۹۱). مقدمه، تصحیح و تعلیقات: سجاد آیدنلو. تهران: به نگار.

کیا، خجسته. (۱۳۷۵). *قهرمانان بادپا در قصه‌ها و نمایش‌های ایرانی: بررسی عناصر نمایشی در اوستا، یادگار زیریران، شاهنامه، حمزه نامه، ابومسلم نامه، اسکندرنامه، سمک عیار*. تهران: نشر مرکز.

قائمی، فرزاد (۱۳۹۶). *طومار جامع نقالی شاهنامه؛ به قلم محمد شریف نایگلی؛ دومین طومار مورخ جامع فارسی، مشهد: به‌نشر*.

قونی، محبوب. (۱۳۸۸). *پی‌کاوی نشانه‌های عروسک و نمایش عروسکی در شاهنامه فردوسی*. پروژه عملی نمایشنامه تلخند. تهران: آزمون نوین.

بی‌نام (بی‌تا). *کلیات رستم نامه*. تهران: مطبوعاتی حسینی. چاپ دوم.

کلیات رستم نامه. (بی‌تا). تهران: مطبوعاتی حسینی. چاپ دوم.

کیا، خجسته. (۱۳۷۵). *قهرمانان بادپا در قصه‌ها و نمایش‌های ایرانی: بررسی عناصر نمایشی در اوستا، یادگار زیریران، شاهنامه، حمزه‌نامه، ابومسلم‌نامه، اسکندرنامه، سمک عیار*. تهران: نشر مرکز.

محبوب، محمدجعفر. (۱۳۸۲). *ادبیات عامیانه ایران (جلد اول و دوم)*، به کوشش حسن ذوالفقاری. تهران: نشر چشمه.

مشکین، حسین‌بابا. (۱۳۸۶). *مشکین‌نامه (طومار نقالی) (ویرایش دوم)*. به اهتمام داود فتحعلی‌بیگی. تهران: نمایش (انجمن نمایش).

موحد دیلمقانی، خلیل. (بی‌تا). *جنبه‌های نمایشی در شاهنامه*. هفت هنر، س ۱، ش ۴، ۶۴-۷۳.

Melville, Ch. (Ed.). (2006). *Shahnama Studies*. UK: The Center of Middle Eastern and Islamic Studies, University of Cambridge.

Miller, F. P., Vandome, A. F. & McBrewster, J. (2009). *Shahnameh: Shahnameh, List of Festivals in Iran*. Alphascript Publishing.

Bowra, Cecil Maurice. (1964). *Heroic Poetry*. Reprint: Macmillan.

نسخ خطی رستم‌نامه و طومارهای نقالی و رمانس‌های حماسی و پهلوان‌نامه‌های مثنوی متعلق به ادب داستانی عامیانه و همچنین شاهنامه‌های مثنوی خطی یا منتشر شده (از جمله شاهنامه شمشیرخانی یا تاریخ دلگشا).

منابع مطالعاتی:

www.digitallibraryplus.com/   www.daneshyar.net/   www.umi.com/pqdauto

www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com /www.online.sagepub.com/

/www.loc.gov www.bl.uk / http://eric.ed.gov / www.worldatlas.com/ www.infolibrarian.com

/ www.findarticles.com /www.digital.library.upenn.edu/books / www.srco.ir /

www.britanica.com / https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125 /

<http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db> /http://www.dart-europe.eu/basic-search.php /

http://escholarship.org / http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148 /

http://www.oalib.com / http://theses.nottingham.ac.uk / http://www.intechopen.com /

http://digitool.library.mcgill.ca/R / http://highwire.stanford.edu /http://www.doaj.org /

http://www.pnas.org.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Language Studies/ Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied Research on English Language / English Language Studies / English Language Teaching / English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises

Issues in Language Teaching / Journal of English Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research in Applied Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

ادبستان فرهنگ و ادب و نقد/ ادب عربی/ ادب فارسی/ ادب پژوهی / آفاق الحضارة الاسلامية/ اخگر / آفاق الثقافة و التراث / ادبیات عرفانی و ادبیات داستانی / ادبیات پایداری/ ادبیات تطبیقی/ ادبیات حماسی/ ادبیات داستانی / هنر/ ادبیات پارسی معاصر / اسطوره‌شناختی/ ادبیات فارسی/ ادبیات و زبان‌های محلی ایران‌زمین/ ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد)/ ارمان/ إضاءات نقدیه فی الأدبیین العربی و الفارسی/ الأدب/ التراث الأدبی/ الجدید/ الجمعیه العلمیه الایرانیه للغه العربیه و آدابها/ الدراسات الأدبیه/ الروایة/ الشعر/ القصه/ اللسان العربی/ اللغه العربیه الأردنی/ اللغه العربیه و آدابها/ اللغه و الادب العربی/ المجمع اللغه العربیه بدمشق/ النافذه/ اندیشه‌های ادبی/ ایران‌شناسی/ ایران‌نامه/ بایا/ بحوث فی اللغه العربیه و آدابها/ بخارا/ بهار/ پاژ/ پروین/ پژوهش ادبیات معاصر جهان/ پژوهش زبان و ادبیات فارسی/ پژوهش‌های ادبیات تطبیقی/ پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی/ پژوهشنامه ادب پژوهشنامه ادبیات تعلیمی/ پژوهشنامه نقد ادب عربی/ پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت/ پژوهش‌های پژوهشنامه ادب غنائی/ حماسی/ ادبی/ جستارهای ادبی/ دانشنامه/ زبان و ادب فارسی/ زبان و ادبیات عربی/ زبان و ادبیات فارسی/ علوم ادبی/ فردوسی/ فرهنگ و ادبیات عامه/ فرهنگستان علوم/ کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی/ کاوش‌نامه زبان و ادبیات فارسی/ کهن‌نامه ادب پارسی/ متن پژوهی ادبی/ متن‌شناسی ادب فارسی/ مطالعات ادبیات تطبیقی/ مطالعات ایرانی/ مطالعات داستانی/ مطالعات نقد ادبی/ مطالعات و تحقیقات ادبی/ نامه پارسی/ نامه فرهنگستان/ نشر پژوهی ادب فارسی/ نقد ادبی/ نقد زبان و ادبیات خارجی/ نقد کتاب ادبیات/ نقد کتاب ایران و اسلام/ نقد و نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): **متون حماسی فارسی (۱)**

عنوان درس (انگلیسی): **Study in Persian Epic Texts (1)**

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس:

- خوانش دقیق و کسب دانش جامع نسبت به ویژگی‌ها، مضامین و روایات متون حماسی با محوریت شاهنامه فردوسی
- بررسی سیر تحول شاهنامه پژوهی و تحقیق در مورد زندگی و شخصیت شاعران حماسه‌پرداز و انجام پژوهش در این حوزه.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- شناخت شاهنامه فردوسی، منابع و خاستگاه‌های آن، پیشینه تحقیقات در مورد آن
- شناخت نسخ و تصحیح‌های متن
- شناخت کیفیت‌های مختلف، شخصیت‌ها و داستان‌های متن و تحلیل‌های مختلف طرح‌شده در مورد آن‌ها
- کسب قدرت درک معنا و تحلیل متن.

سرفصل درس:

- مطالعه کامل و بازخوانی دقیق شاهنامه فردوسی در سطح متن‌شناسی.
- بررسی کامل شاهنامه فردوسی در سطح تحلیل محتوا و شخصیت‌شناسی و شناخت عناصر و اجزای روایی داستان‌ها.
- بررسی آثار تحلیلی، تاریخی و ادبی مرتبط با شاهنامه فردوسی و منابع اختصاصی یا عمومی مرتبط بدان پرداخته‌اند (اعم از تذکره‌ها و کتب و مقالات و مجموعه‌ها).
- تحلیل و تحقیق در مورد زندگی و شخصیت فردوسی، از لابلای ابیات اثر و متون دیگر.
- بررسی انتقادی سیر تحول و تکامل شاهنامه پژوهی در ایران و جهان.
- انجام تحقیق عملی در یکی از زمینه‌های پژوهشی مرتبط با شاهنامه.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰	٪۲۵
		عملکردی: -	

فهرست منابع:

منابع اصلی:

فردوسی، ابوالقاسم. (۱۳۸۷). شاهنامه فردوسی (۸ جلد). به تصحیح جلال خالقی مطلق.
 خالقی مطلق، جلال. (۱۳۸۶). «از شاهنامه تا خدای نامه». نامه ایران باستان، سال هفتم، شماره اول و دوم.
 خالقی مطلق، جلال. (۱۳۸۷). یادداشت‌های شاهنامه (۳ جلد). تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
 صفا، ذبیح‌الله. (۱۳۷۹). حماسه‌سرایی در ایران؛ از قدیمی‌ترین عهد تاریخی تا قرن چهاردهم (چاپ ششم). تهران: امیرکبیر.
 نسخ و تصحیحات و چاپ‌های مختلف شاهنامه فردوسی چون تصحیح حمدالله مستوفی در ظفرنامه، نسخه بایسنقری، نسخه ماکان در هند، چاپ دبیر سیاقی، ژول مول چاپ‌های فولرس و بروخیم، چاپ محمد رضانی (کلاله خاور)، نسخه انتقادی شاهنامه چاپ مسکو (به سرپرستی ا. برتلس) و چاپ سعید حمیدیان از آن، نسخه‌های لندن، فلورانس، واتیکان، سن ژوزف، سعدلو و قاهره، ترجمه عربی بنداری (متعلق به قرن هفتم)، چاپ‌های مجتبی مینوی، مصطفی جیحونی، پرویز اتابکی، مهری بهفر ... و بررسی انتقادی گزارش‌ها و شرح‌های متن شاهنامه.

منابع فرعی:

آیدنلو، سجاد. (۱۳۸۶). نارسیده‌ترین بیست مقاله و نقد درباره شاهنامه و ادب حماسی ایران، با مقدمه جلال خالقی مطلق، اصفهان: نقش مانا.
 افشار، ایرج. (۱۳۵۵). شاهنامه از خطی تا چاپی. بی‌جا: هنر و مردم.
 _____. (۱۳۸۲). کتابشناسی فردوسی: فهرست آثار و تحقیقات درباره فردوسی و شاهنامه. تهران: میراث مکتوب.
 _____. (۱۳۳۷). کتابشناسی فهرست‌های نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه‌های دنیا. دانشگاه تهران.
 امیدسالار، محمود. (۱۳۸۹). سی و دو مقاله در نقد و تصحیح متون ادبی. تهران: بنیاد موقوفات دکتر افشار.
 امیدسالار، محمود. (۱۳۸۱). جستارهای شاهنامه‌شناسی و مباحث دیگر ادبی، تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار.
 بی‌نام. (۱۳۵۶). شاهنامه فردوسی، حماسه جهانی: مجموعه سخنرانی‌های دومین جشن طوس. تهران: سروش.
 بی‌نام. (۱۳۶۹). معرفی نسخه‌های شاهنامه فردوسی مورد استناد موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی در کار تصحیح علمی و انتقادی متن شاهنامه. تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
 تجلیل، جلیل. (۱۳۸۸). تصاویر خیال در شاهنامه فردوسی. تهران: موسسه تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
 حمیدیان، سعید. (۱۳۸۳). درآمدی بر اندیشه و هنر فردوسی. تهران: ناهید.

- خالقی مطلق، جلال. (۱۳۸۱). سخن‌های دیرینه: سی گفتار درباره فردوسی و شاهنامه. به کوشش علی دهباشی. تهران: افکار.
- _____. (۱۳۷۲). گل رنج‌های کهن (برگزیده مقالات درباره شاهنامه فردوسی). به کوشش علی دهباشی. تهران: مرکز.
- _____. (۱۳۸۹). یادداشت‌های شاهنامه (با اصلاحات و افزوده‌ها). تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- رستگار فسایی، منصور. (۱۳۸۵). متن شناسی شاهنامه فردوسی (مجموعه مقالات). تهران: میراث مکتوب.
- ریاحی، محمدامین. (۱۳۷۲). سرچشمه‌های فردوسی‌شناسی: مجموعه نوشته‌های کهن درباره فردوسی و شاهنامه و نقد آن‌ها. تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
- سعادت، اسماعیل. (۱۳۹۰). فردوسی و شاهنامه سرایی. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
- شفیعی، محمود. (۱۳۷۷). شاهنامه و دستور، یا، دستور زبان فارسی بر پایه شاهنامه فردوسی و سنجش با سخن‌گویندگان و نویسندگان پیشین. دانشگاه تهران.
- رستگار فسائی، منصور. (۱۳۶۹). تصویرآفرینی در شاهنامه فردوسی (بررسی و نقد تشبیهات و استعارات در شاهنامه فردوسی). دانشگاه شیراز: مرکز نشر.
- رواقی، علی. (۱۳۹۰). فرهنگ شاهنامه، تهران: فرهنگستان هنر.
- فردوسی، ابوالقاسم. (۱۳۴۹-۱۳۵۱ ق.). *الشاهنامه*، ترجمه: فتح بن علی بنداری. مصحح: عبدالوهاب عزام. مصر: دارالکتب المصریه.
- قائمی، فرزاد. (۱۳۸۹). *شاهنامه‌سرایی و سنت‌های ادبی و فرهنگی در ایران باستان*. مشهد: آهنگ قلم.
- کریستن سن، آرتور. (۱۳۵۵). *آفرینش زینکار در روایات ایرانی*. ترجمه: احمد طباطبایی. انتشارات دانشکده ادبیات تبریز.
- کریستن سن، آرتور. (۱۳۵۰). *کارنامه شاهان در روایات ایران باستان*. ترجمه: باقر امیرخانی و بهمن سرکاراتی. دانشگاه تهران.
- کریستن سن، آرتور. (۱۳۴۹). *کیانیان*، ترجمه: ذبیح‌الله صفا. تهران: ترجمه و نشر کتاب.
- کریستن سن، آرتور. (۱۳۶۸). *نمونه‌های نخستین انسان و نخستین شهریار در تاریخ افسانه‌های ایرانیان*. تهران: نشر نو.
- کزازی، میر جلال‌الدین. (۱۳۷۰). *مازهای راز؛ جستارهایی در شاهنامه*. تهران: مرکز.
- کزازی، میر جلال‌الدین. (۱۳۷۹-۱۳۸۷). *نامه باستان (ویرایش و گزارش شاهنامه فردوسی)*. تهران: سمت.
- مختاری، محمد. (۱۳۶۸). *حماسه در رمز و راز ملی*. قطره: تهران.
- منصور موید، علیرضا. (۱۳۷۳). *از مجموعه ارسال‌المثل در شعر فارسی از شاهنامه فردوسی*. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- نقوی، نقیب. (۱۳۸۴). *شکوه سرودن: بررسی موسیقی شعر در شاهنامه فردوسی بر پایه قافیه و ردیف*، مشهد: دانشگاه فردوسی.
- نجفی، محمدباقر. (۱۳۷۶). *شاهنامه‌های ایران*. بن: سفارت جمهوری اسلامی ایران.
- نولدکه، تودور. (۱۳۲۷). *حماسه ملی ایران*. ترجمه: بزرگ علوی. دانشگاه تهران.

Wood, B. D. (1980). *The Shahnama-i Isma IL: art and cultural memory in sixteenth century Iran*. Harvard University, 2002.

Auty, R. & Hatto A. Th. (1980). *Traditions of Heroic and Epic Poetry: The Traditions*. Modern Humanities Research Association.

Boyce, M. (1954). *Some Remarks on the Transmission of the kayanian Heroic Cycle*. Serta Cantabrigiensia.

- Bowra, C. M. (1952). *Heroic Poetry*. Macmillan.
- Camões, L., Bosley K. & Taylor L. C. (1990). *Epic and Lyric*. Translated by Keith Bosley. Carcanet in association with the Calouste Gulbenkian Foundation.
- Conrad, Carl W. (1964). *From Epic to Lyric: A Study in the History of Traditional Word-order in Greek and Latin Poetry*. USA: Harvard University.
- Dümézil, Jorge, *Mythe et épopée*, Paris, 1970.
- Herzfeld, E. (1935). *Archaeological History of Iran*. London.
- Miles Foley, J. (2005). *A Companion to Ancient Epic*. Blackwell Publishing.
- Tasso, T. (1973). *Discourses on the Heroic Poem*. Translated by Mariella Cavalchini & Irene Samuel. Clarendon Press.
- Wikander, S. (1950). Sur le Fonde Commun Indo-Iranian des épopées de la perse et de l' Inde. *La Nouvelle Clio*, 11.

منابع مطالعاتی:

www.umi.com/pqdauto /   www.daneshyar.net/   www.digitallibraryplus.com
 www.online.sagepub.com/ / www.search.ebscohost.com /   /   www.emeraldinsight.com
 www.nlai.ir /   www.loc.gov   www.bl.uk /   http://eric.ed.gov /   www.worldatlas.com /
 www.infolibrarian.com /   ww.findarticles.com /   www.digital.library.upenn.edu/books
 /www.srco.ir/   www.britanica.com /   https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125 /
<http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db>/http://www.dart-europe.eu/basic-search.php /
 http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148 /   <http://escholarship.org> /
 http://www.intechopen.com /   http://www.oalib.com /   http://theses.nottingham.ac.uk /
 http://www.doaj.org /   /http://digitool.library.mcgill.ca/R /   http://highwire.stanford.edu
 http://www.pnas.org.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Linguistics / Applied Research on / Applied Linguistics / Applied Language Studies
 English Language / English Language Studies / English Language Teaching /English
 Language Teaching and Learning Études de langue et littérature françaises / International
 Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching / Journal of English
 Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research in Applied Linguistics
 / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research /
 Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الإسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و

هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و

اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / ارمغان /

إضاءات نقدية في الأدبين العربي و الفارسي / الأدب / التراث الأدبي / الجديد / الجمعیه العلمیه الايرانیه للغه العربيه و آدابها / الدراسات الأدبية / الرواية / الشعر / القصة / اللسان العربي / اللغة العربيه الأردني / اللغة العربيه و آدابها / اللغة و الادب العربي / المجمع للغة العربيه بدمشق / النافذه / اندیشه های ادبی / ایران شناسی / ایران نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربيه و آدابها / بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان و ادبیات فارسی / پژوهش های ادبیات تطبیقی / پژوهش های نقد ادبی و سبک شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب غنائی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت / پژوهش های ادبی / جستارهای ادبی / دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان علوم / کاوش نامه ادبیات تطبیقی / کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن شناسی ادب فارسی / مطالعات ادبیات تطبیقی / نقد و نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): **متون حماسی فارسی (۲)**

عنوان درس (انگلیسی): **Study in Persian Epic texts (2)**

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ■   ندارد □   پیش‌نیاز: متون حماسی فارسی ۱
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس:

- کسب دانش جامع نسبت به ویژگی‌ها، مضامین و سیر تکوین متون حماسی فارسی در نوع ملی (پهلوانی)
- اشراف به ارزش‌های ادبی نظیره‌های شاهنامه فردوسی و بسترهای شکل‌گیری این آثار.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- شناخت حماسه‌های ملی (پهلوانی) منظوم سروده شده پس از شاهنامه فردوسی، منابع و خاستگاه‌های آن‌ها، پیشینه تحقیقات در مورد آن‌ها
- شناخت نسخ و تصحیح‌های متون پهلوانی، شناخت کیفیت‌های مختلف، شخصیت‌ها و داستان‌های متون و تحلیل‌های مختلف طرح‌شده در مورد آن‌ها و خوانش این متون و کسب قدرت درک معنا و تحلیل آن‌ها.

سرفصل درس:

- شناسایی انواع آثار حماسی فارسی در نوع ملی / پهلوانی.
- شناسایی انواع آثار حماسی فارسی مثنوی و منظوم.
- کسب دانش جامع نسبت به ویژگی‌ها، مضامین و سیر تکوین متون حماسی فارسی.
- مطالعه در نقاط اشتراک و افتراق و رویکردشناسی این آثار و اشراف به ارزش‌های ادبی هر یک.
- انجام تحقیق عملی در یکی از زمینه‌های پژوهشی مرتبط با آثار حماسی فارسی.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰	٪۲۵
		عملکردی: -	

فهرست منابع:

آیدنلو، سجاد. (۱۳۸۸). متون منظوم پهلوانی، برگزیده منظومه‌های پهلوانی پس از شاهنامه. تهران: سمت و مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

اسدی، علی بن احمد. (۱۳۸۶). گرشاسب نامه. مصحح: حبیب یغمایی، تهران: دنیای کتاب.

اسدی. (۱۳۹۸). شاهنامه اسدی (۲ جلد). تصحیح و تحقیق: فرزاد قائمی. تهران: سوره مهر.

ایرانشاه بن ابی‌الخیر. (۱۳۷۰). بهمن نامه. مصحح: رحیم عقیفی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

_____ (۱۳۷۷). کوش نامه. مصحح: جلال متینی، تهران: علمی.

بی‌نام. (۱۳۸۲). بانوگشسب نامه. تصحیح: کراچی، روح‌انگیز. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

بی‌نام. (بی‌تا). برزوانه [برزوانه سوم یا منظومه هفت لشکر]، نسخه خطی شماره ۵۶۶۹، تهران: کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

بی‌نام. (۱۳۹۰). برزوانه گُردی، تصحیح جلیل آهنگر نژاد کرمانشاه: انتشارات باغ نی.

بی‌نام. (۱۳۸۷). برزوانه کهن. مصحح: اکبر نحوی، تهران: میراث مکتوب.

بی‌نام. (۱۳۶۹). داستان بهرام چوبینه: قدیمترین نثر به جامانده فارسی (بخشی از اخبار ملوک عجم منقول در ترجمه تاریخ طبری بلعمی؛ بخشی از شاهنامه ابومنصوری)، مصحح: محمد دبیر سیاقی. تهران: مهتاب.

بی‌نام. (۱۳۹۳). زرین‌قبا نامه: منظومه‌ای پهلوانی و پیرو شاهنامه از عصر صفویه. تصحیح سجاد آیدنلو. تهران: سخن.

بی‌نام. (۱۳۹۲). سام نامه. تصحیح: وحید رویانی تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب.

بی‌نام. (۱۳۹۰). شاهنامه گردی، ترجمه: منصور یاقوتی. تهران: فقنوس.

بی‌نام. (۱۳۹۵). شیرنگ نامه (داستان شیرنگ پسر دیو سپید و رستم)، کوشش: ابوالفضل خطیبی، گابریله، وان‌دن‌برگ. تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار با همکاری سخن.

بی‌نام. (۱۳۷۷). شهریار نامه [به غلط منسوب به عثمان مختاری] تصحیح غلامحسین بیگدلی، تهران: پیک فرهنگ.

بی‌نام. شهریار نامه، چهار نسخه خطی. کتابخانه ملی بریتانیا، نسخه فرهنگستان علوم دوشنبه، به شماره ۳۴۲ (موسوم به نسخه چایکین) و نسخه کتابخانه بانکی پور شماره ۱۷۹۸ (نسخه کامل تر) و نسخه کتابخانه ملی به شماره ۱۷۵۷۸۶۹.

بی‌نام. (۱۳۸۲). فرامرزان نامه کهن، به اهتمام: مجید سرمدی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

بی‌نام. (۱۳۹۵). فرامرزان نامه بزرگ، به کوشش: ابوالفضل خطیبی و ماریولین فان زوتفن. تهران: سخن.

بی‌نام. (بی‌تا). مجموعه‌ای از منظومه‌های حماسی سام نامه، کک کوهزاد، بهمن نامه، برزوانه و بانوگشسب نامه. میکروفیلم شماره ۱۲۱۳. تهران: دانشگاه تهران.

دبیر سیاقی، محمد. (۱۳۷۰). زندگینامه فردوسی و سرگذشت شاهنامه بانضمام داستان کک کوهزاد و بخشی از برزونامه، تهران: علمی.

بی‌نام. (۱۳۹۵). هفت منظومه حماسی، کوشش: رضا غفوری، تهران: میراث مکتوب.

فرّخی (در حال نشر). شهریار نامه. تصحیح فرزاد قائمی. تهران.

رزمجو، حسین. (۱۳۸۱). قلمرو ادبیات حماسی ایران (۲ ج). تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سخن گستر.

سروش تفتی، رستم: فرامرزنامه، چاپ سنگی، بی‌نا، ۱۳۲۴ ق.

صفا، ذبیح‌الله. (۱۳۷۹). حماسه‌سرایی در ایران؛ از قدیمی‌ترین عهد تاریخی تا قرن چهاردهم (چاپ ششم). تهران: امیر کبیر.

عطایی. (بی‌تا). برزونامه [جدید]. نسخه خطی اهدایی مهاجرانی به کتابخانه ملی شماره ۷۹۵۶، کتابخانه ملی ایران.

عطایی. (بی‌تا). برزونامه [جدید]. نسخه خطی شماره ۷۸۰۴، کتابخانه ملی پاریس.

عطایی. (بی‌تا). برزونامه [جدید]. چاپ سنگی هند، میکروفیلم شماره ۲۷۶۴، تهران: کتابخانه دانشگاه.

کوسج، شمس‌الدین محمد. (۱۳۸۷). برزونامه کهن. مصحح: اکبر نحوی، تهران: میراث مکتوب.

مادح، ابوالقاسم. (۱۳۸۰). جهانگیر نامه، مصحح: ضیاء‌الدین سجادی و مهدی محقق، تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه مطالعات اسلامی و دانشگاه مک گیل.

مختاری (۱۳۹۷). شهریار نامه. تصحیح رضا غفوری. تهران: موقوفات افشار.

نظامی گنجوی، الیاس بن یوسف. (۱۳۷۷). اسکندرنامه (شرف نامه و اقبال‌نامه). تصحیح: وحید دستگردی. چاپ هفتم. تهران: امیر کبیر.

و نسخ مختلف شاهنامه فردوسی حاوی داستان‌های الحاقی متنوع حماسی فارسی و نسخ جنگ‌ها و مجموعه‌ها و منظومه‌های حماسی پراکنده فارسی.

منابع مطالعاتی:

www.digitallibraryplus.com/   www.daneshyar.net/   www.umi.com/pqdauto

www.search.ebscohost.com   /   /   www.emeraldinsight.com /

www.online.sagepub.com/ www.springerlink.com/ www.scopus.com/

http://apps.isiknowledge.com / www.umi.com/pgdauto / www.mhrn.net / www.theses.org

www.nlai.ir / www.loc.gov www.bl.uk / http://eric.ed.gov / www.worldatlas.com /

www.infolibrarian.com / ww.findarticles.com /www.digital.library.upenn.edu/books /

www.srco.ir / www.britanica.com / https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125 /

http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db   /   http://www.dart-europe.eu/basic-search.php   /

http://escholarship.org   /   http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148   /

http://www.oalib.com / http://theses.nottingham.ac.uk / http://www.intechopen.com /

http://digitool.library.mcgill.ca/R / http://highwire.stanford.edu /http://www.doaj.org /

http://www.pnas.org.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Language Studies / Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied Research
on English Language / English Language Studies / English Language Teaching / English
Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises / International
Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching / Journal of
English Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research in Applied
Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics
Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

ادبستان فرهنگ و ادب و نقد/ ادب عربی/ ادب فارسی/ ادب پژوهی / آفاق الحضارة الاسلامية/ اخگر / آفاق الثقافة و التراث/
ادبیات عرفانی و ادبیات داستانی/ ادبیات پایداری/ ادبیات تطبیقی/ ادبیات حماسی/ ادبیات داستانی/ هنر/ ادبیات پارسی معاصر/
اسطوره‌شناسی/ ادبیات فارسی/ ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین/ ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد)/ ارمغان/ إضاءات
نقدیه فی الأدبین العربی و الفارسی/ الأدب/ التراث الأدبی/ الجدید/ الجمعیه العلمیه الایرانیه للغه العربیه و آدابها/ الدراسات الأدبیه/
الروایة/ الشعر/ القصة/ اللسان العربی/ اللغه العربیه الأردنی/ اللغه العربیه و آدابها/ اللغه و الادب العربی/ المجمع اللغه العربیه بدمشق/
النافذه/ اندیشه‌های ادبی/ ایران‌شناسی/ ایران‌نامه/ بایا/ بحوث فی اللغه العربیه و آدابها/ بخارا/ بهار/ پاژ/ پروین/ پژوهش ادبیات
معاصر جهان/ پژوهش زبان و ادبیات فارسی/ پژوهش‌های ادبیات تطبیقی/ پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی/ پژوهشنامه ادب
پژوهشنامه ادبیات تعلیمی/ پژوهشنامه نقد ادب عربی/ پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت/ پژوهش‌های پژوهشنامه ادب غنائی/ حماسی/
ادبی/ جستارهای ادبی/ دانشنامه/ زبان و ادب فارسی/ زبان و ادبیات عربی/ زبان و ادبیات فارسی/ علوم ادبی/ فردوسی/ فرهنگ و
ادبیات عامه/ فرهنگستان علوم/ کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی/ کاوش‌نامه زبان و ادبیات فارسی/ کهن‌نامه ادب پارسی/ متن پژوهی
ادبی/ متن‌شناسی ادب فارسی/ مطالعات ادبیات تطبیقی/ مطالعات ایرانی/ مطالعات داستانی/ مطالعات نقد ادبی/ مطالعات و تحقیقات
ادبی/ نامه پارسی/ نامه فرهنگستان/ نشر پژوهی ادب فارسی/ نقد ادبی/ نقد زبان و ادبیات خارجی/

نقد کتاب ادبیات/ نقد کتاب ایران و اسلام/ نقد و نظریه ادبی

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): **متون حماسی فارسی (۳)**

عنوان درس (انگلیسی): **Study in Persian Epic texts (3)**

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ■   ندارد □   پیش‌نیاز: متون حماسی فارسی ۱ و ۲

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

هدف درس:

- کسب دانش جامع نسبت به ویژگی‌ها، مضامین و سیر تکوین متون حماسی فارسی در نوع حماسه تاریخی و دینی، مرز بین منظومه‌های تاریخی-دینی و حماسه تاریخی یا دینی
- اشراف به ارزش‌های ادبی نظیره‌های منظوم شاهنامه فردوسی با زمینه تاریخی یا دینی و بسترهای شکل‌گیری این آثار
- آشنایی با طبیعت، ویژگی‌ها و دامنه متنی آثار شاخص در این قلمرو و تحلیل این متون در قیاس با شاهنامه فردوسی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- درس دو بخشی و توانایی‌های زیر در هر بخش پرورش می‌یابد:
- شناخت حماسه‌های تاریخی منظوم سروده شده پس از شاهنامه فردوسی، منابع و خاستگاه‌های آنها، پیشینه تحقیقات در مورد آنها، شناخت نسخ و تصحیح‌های آنها و قدرت خوانش این متون و کسب قدرت درک معنا و تحلیل منابع و خاستگاه‌های آنها و نقد پیشینه تحقیقات در مورد آنها
  - بررسی مجموع مسائل فوق در حوزه حماسه‌های دینی منظوم سروده شده پس از شاهنامه فردوسی به منظور مرور کیفیت‌های این متون، متن‌شناسی و تمرین خوانش این نوع از متون حماسی، کاربرد این متون در شناخت متون حماسی اصلی فارسی

سرفصل درس:

- تحلیل گفتمان‌های اجتماعی مسلط در عصر سرایش متون حماسی دینی و تاریخی و دلایل تاریخی-اجتماعی و سیاسی رویکرد شاعران و حامیان آنها به سرایش متون در هر عصر و رواج و افول این انواع در ادوار مختلف.
- شناسایی انواع آثار حماسی-تاریخی و دینی فارسی و سیر آنها در طول تاریخ شعر حماسی در ایران.
- شناسایی دو زیر نوع آثار حماسی-تاریخی: منظومه‌های تاریخی و حماسه‌های تاریخی منظوم و تفاوت آنها.
- شناسایی سه زیر نوع آثار حماسی-دینی: حماسه‌های آیینی منظوم، تواریخ دینی منظوم و تفاوت آنها، همچنین حماسه دینی شفاهی (نثر عامیانه: مثل خاور نامه و مختارنامه‌های منثور).

- کسب دانش جامع نسبت به ویژگی‌ها، مضامین و سیر تکوین متون حماسی - تاریخی فارسی و تنوع منابع هر دوره و نسبت تاریخ و حماسه.
- شناخت منابع و شیوه مطابقت آثار حماسی دینی فارسی با روایات مذهبی هر دوره و تحلیل نسبت تاریخ تشیع و حماسه ملی ایران.
- مطالعه در نقاط اشتراک و افتراق و رویکردشناسی این آثار و اشراف به ارزش‌های ادبی هر یک.
- انجام تحقیق عملی در یکی از زمینه‌های پژوهشی مرتبط با آثار حماسی - تاریخی یا حماسی - دینی فارسی در تطبیق با منابع تاریخی مرتبط با این متون.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰ عملکردی: -	٪۲۵

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

نسخ خطی

فهرست منابع:

الف - تاریخی:

آقاخان کرمانی، میرزا عبدالحسین (۱۳۲۴). آئینه اسکندری، نسخه خطی به شماره ۳۵۵۹۹، تهران: کتابخانه مجلس.
آقاخان کرمانی، میرزا عبدالحسین (۱۳۸۷). نامه باستان. تصحیح علی عبداللہی نیا، کرمان: نشر مرکز کرمان شناسی.
عقیلی کرمانی، شیخ احمد ابن ملا حافظ و میرزا آقاخان کرمانی (بخش اول). (۱۳۹۸). سالار نامه. تصحیح: حمیدرضا خوارزمی و وحید قنبری نیز. تهران: نشر تاریخ ایران.
----- سالار نامه. نسخه چاپ سنگی، به خط علیرضا حسینی، شیراز: مطبعه محمدی.
ابجدی هندی. (۱۹۴۴ م). انور نامه، تصحیح محمدحسین محوی، لکهنو: بی‌نا.
ادائی شیرازی، محمد. (۲۰۰۷). سلیم نامه ادائی شیرازی (شاهنامه سلیم‌خانی). عبدالسلام بیلگن. آنکارا: انتشارات بنیاد تاریخ ترک.
اژدری، نورالدین (۱۳۸۱). غازان نامه منظوم. تصحیح محمود مدبری. تهران: موقوفات افشار.
اشعری. شاهنامه اشعری: شرح رویدادهای زمان فتحعلی شاه و محمدشاه قاجار. نسخه خطی.

الحسینی، محمد حکیم (۱۰۵۸ ق.). شاهنامه قرچغای خان یا شاهنامه وینزور [معاصر دوران شاه عباس دوم صفوی]. گنجینه قصر سلطنتی وینزور بریتانیا.

اینالجتق، خلیل. (۱۳۹۱). «پیدایش تاریخ‌نگاری عثمانی». تاریخ‌نگاری و مورخان عثمانی. ترجمه و تدوین: نصرالله صالحی. تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام. صص ۷۳-۵۱.

اوزجان، عبدالقادر. (۱۳۹۱). «تاریخ‌نگاری در دوره سلیمان قانونی». تاریخ‌نگاری و مورخان عثمانی. ترجمه و تدوین: نصرالله صالحی. تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام. صص ۱۷۱-۲۱۹.

اولیاچلی، محمدظلی بن درویش (۱۳۱۴-۱۳۱۸ ق.). سیاحت‌نامه، طابعی احمد جودت، استانبول: اقدام مطبعه‌سی.

بلجوانی، محمود خواجه. جنگ‌نامه ایران. نسخه خطی.

بی‌نام. فتح‌نامه. شرح فرونشاندن فتنه شمال غرب ایران در زمان فتحعلی شاه. نسخه خطی.

بی‌نام. فتح‌نامه مجاهدین تبریز و مشهد و تهران: در شرح مشروطه‌خواهی. نسخه خطی.

پیشاوری، ادیب. قیصر‌نامه (حماسه تاریخی جنگ نخست جهانی)، نسخه خطی.

تاجر شیرازی، حسین علی (۱۳۸۵). میکادو‌نامه. به اهتمام: علی میر انصاری. تهران: میراث مکتوب.

تیریزی، احمد (۱۳۹۷). شهنشاه‌نامه: تاریخ منظوم مغولان و ایلخانان از قرن هشتم هجری. تصحیح مهشید گوهری کاخکی و جواد راشکی علی‌آباد تهران: موقوفات افشار و سخن.

تجلی سبزواری، رجبعلی. کنکاش‌نامه: شرح مبارزات مشروطه‌خواهان خراسان. نسخه خطی.

تندری قمی، محمود. جنگ‌نامه تبریز: در شرح دلاوری‌های ستارخان و باقرخان در جریان انقلاب مشروطه. نسخه خطی.

حبیبی، عبدالحی. (۱۳۳۱). تاریخ منظوم زجاجی. یغما، ش ۵۷: ۵۵۹-۵۵۴.

دستگردی، حسن وحید. (۱۳۴۱). سرگذشت اردشیر بابکان. ضمیمه پنج دوره مجله ارمغان.

ذوالریاستین نعمت‌اللهی متخلص به مونس علی‌شاه، میرزا عبدالحسین. تاریخ حب‌الوطن. نسخه خطی.

رزمجو، حسین. (۱۳۸۱). قلمرو ادبیات حماسی ایران. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و سخن‌گستر.

ریاحی، محمدمامین. (۱۳۶۹). زبان و ادب فارسی در قلمرو عثمانی. تهران: پازنگ.

زجاجی. (۱۳۸۳). همایون‌نامه تصحیح علی پیرنیا. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی. نیمه دوم.

----- (۱۳۹۰). همایون‌نامه تصحیح علی پیرنیا. تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب.

سهی بک، ادرنهلی سهی. (۱۳۲۵ ق.). تذکره سهی (هشت‌بهشت). محمد شکری، استانبول: مطبعه آمدی.

شیروانی، آقا مسیح. منظومه به شیوه شاهنامه. تقدیم به فتحعلی شاه قاجار. نسخه خطی.

صافی اصفهانی، میرزا سید جعفر. (بی‌تا). شهنشاه‌نامه. نسخه خطی.

صالحی، نصرالله. (۱۳۹۱). تاریخ‌نگاری و مورخان عثمانی. تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام.

صبای کاشانی، ملک‌الشعرا فتحعلی‌خان. (۱۱۷۹-۱۲۳۸). خداوند‌نامه. نسخه خطی.

صفا، ذبیح‌الله. (۱۳۷۹). حماسه‌سرایی در ایران؛ از قدیمی‌ترین عهد تاریخی تا قرن چهاردهم (چاپ ششم). تهران: امیرکبیر.

کاشی، فتحعلی‌خان. (بی‌تا). شهنشاه‌نامه (جلد دوم). نسخه خطی شماره ۵۹۹۵ کتابخانه ملک.

کاشانی، شمس‌الدین (۱۲۹۷ ه.ق). *شهنامه چنگیزی*، تهران: کتابخانه مجلس سنا شماره ۵۸۵.
 کرمانی، قاسم ابن زین العابدین. *تاریخ تلگرافی*. نسخه خطی.
 عارفی رومی، فتح‌الله. (۱۱۶۷ ق.). *شاهنامه سلیمانی*. نسخه خطی کتابخانه آستان قدس رضوی.
 عنوان‌نگار، میرزا تقی. *شهنشاه‌نامه: شرح حال شاهان قاجار*. نسخه خطی.
 فراشری، محمدنعیم. *منظومه حماسی تاریخ اسکندربیک*. نسخه خطی.
 فرخی یزدی، محمد؛ متخلص به تاج‌الشعرا (۱۲۸۹ ق.). *فتح‌نامه سردار جنگ*. چاپ سنگی.
 قاسمی گنابادی، محمد قاسم. (۱۳۸۷). *شاه اسماعیل‌نامه به‌ضمیمه شرح جنگ‌ها و احوال شاه اسماعیل اول*، مقدمه، تصحیح و
 تحشیه: جعفر شجاع کیهانی. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
 لکهنوی، خواجه عزیزالدین. *قیصر‌نامه*. نسخه خطی.
 مستوفی، حمدالله بن ابی بکر. (۱۳۷۷). *ظفر‌نامه*. وین: آکادمی علوم اتریش.
 مکرم اصفهانی، میرزا محمدعلی. *فتح‌المجاهدین: در شرح کشتار مردم اصفهان پس از مشروطه*. نسخه خطی.
 مهجور دروازی، سید علی. *تصویر جنگ شیعه و سنی*. نسخه خطی.
 نظامی گنجوی، الیاس بن یوسف. (بی‌تا). *اسکندرنامه (شرف‌نامه و اقبال‌نامه)*.
 نوروزی، یعقوب. (۱۳۹۵). «شاهنامه در ادبیات ترکی عثمانی». پژوهش‌های ادبیات تطبیقی. دوره چهارم. شماره ۴. صص ۱۱۶-
 ۱۳۹.
 هاتفی خرگردی، عبدالله بن محمد (۱۳۹۶). *تیمور‌نامه (تمر‌نامه)*. تصحیح حسن بساک و محمدرضا قاسم‌زاده شان‌دیز. مشهد: طنین
 قلم.
 ورامینی، نقی. *فتح‌نامه انجمن جعفری ورامین از مخالفان مشروطه و طرفدار محمدعلی شاه*. نسخه خطی.
 یغمایی، سید اسدالله منتخب‌السادات. *فتح‌نامه نایی: شرح ماجراهای مشروطه و هواداران سید جمال‌الدین اسدآبادی*. نسخه خطی.

ب- دینی:

آتشی. (۱۱۸۸ ق.). *جنگ‌نامه آتشی*. نسخه خطی.
 آزاد کشمیری، میرزا محمدصادق. (۱۱۳۱ ق.). *حملة حیدری آزاد*. نسخه خطی.
 ابهری زنجانی قاجار، شکرالله میرزا بن لطف‌الله. (۱۳۰۸ ق.). *حملة حیدری مجنون*. نسخه خطی.
 احسن بنگالی، عبدالعلی خان. (۱۱۵۱ ق.). *جذبہ حیدری*، نسخه خطی.
 اشرف‌زاده، رضا، راجی کرمانی بمانعلی، نوبت‌زن کوی ساقی، مشهد: ۱۳۷۷.
 اصفهانی، ملا محمدعلی بن ملاعین علی درانی مارینی. (۱۱۵۳ ق.). *یعسوب‌نامه*. نسخه خطی.
 اصفهانی، ابوتراب. *مختارنامه منظوم*. نسخه خطی.
 افتخارالعلماء صهبای آشتیانی، آقا میرزا مصطفی (۱۳۰۴ ق.). *افتخار‌نامه حیدری*. تهران: کتاب‌فروشی محمدحسن علمی.
 بنای یزدی متخلص به بناء، حسین. *زینت‌المسلمین*. نسخه خطی کتابخانه آستان قدس مشهد.
 مختارنامه‌علی اکبر شرفی موجود در کتابخانه وزیر یزد.

غازیپوری کامپوری، سید ولایت علی. (۱۳۲۳ ق) *حملة مختاریه*. چاپ سنگی.

قطره چهارمحالی، میرزا عبدالوهاب. *فتح نامه مختار یا مختار نامه*. نسخه خطی کتابخانه آستان قدس مشهد.

آزاد بلگرامی، میر غلام علی بن نوح حسینی. (۱۱۸۳ ق). *تکمله حملة حیدری*. نسخه خطی.

آزاد بلگرامی، سید پسند علی. (۱۱۳۱ ق). *دلگشا نامه: حماسه مختار*. نسخه خطی.

بازل مشهدی، محمد رفیع. (۱۳۸۳). *کلیات حملة حیدری*، چاپ هشتم، تهران: اسلام.

ذوالفقاری، حسن، «حملة نامه؛ گونه‌ای از حماسه‌های دینی پس از شاهنامه»، مجموعه مقالات *شاهنامه پس از شاهنامه* به کوشش فرزاد قائمی، مشهد، به‌نشر، ۱۳۹۵.

بی‌نام. (۱۳۸۷). *رستم‌نامه: داستان مسلمان شدن رستم داستان به دست امام علی (ع)*. به کوشش: سجاد آیدنلو. تهران: میراث مکتوب.

بی‌نام. (سده دهم - یازدهم). *صاحبقران نامه (حمزه نامه منظوم)*. کتابخانه ملی فرانسه. نسخه خطی.

بی‌نام (۱۳۴۷). *قصه حمزه (حمزه نامه)*. ۲ ج، به کوشش: جعفر شعار. تهران: دانشگاه تهران.

بی‌نام (۱۳۰۹). *محاربه غضنفری یا جذب حیدری*. چاپ سنگی: مرادآباد.

بی‌نام (۱۳۶۸). *مختار نامه*، تصحیح محمد چنگیزی، تهران: نشر فرهنگی رجا.

بی‌نام. *مختار نامه*، نسخه خطی شماره ۶۵۴، کتابخانه آستان قدس.

بیگ، کرم علی. (۱۱۳۵ - ۱۱۵۰). *حربه حیدری*. نسخه خطی.

تتوی، محمد محسن (۱۱۳۶ ق). *اعلام ماتم یا حمله حسینی*. نسخه خطی.

خاموش یزدی (نجفی)، محمد علی: *خلافت نامه حیدری*. نسخه خطی.

خاموش یزدی (نجفی)، محمد علی: *شهنشاهنامه حسینی*. نسخه خطی.

خاموش یزدی (نجفی)، محمد علی: *مختار نامه خاموش*. نسخه خطی.

خوسفی، ابن حسام. (۱۳۸۲). *تازیان نامه پارسی: خلاصه خاوران نامه*. تصحیح حمیدالله مرادی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

خوسفی، ابن حسام. (۱۳۹۸). *خاوران نامه (۲ ج)*. تصحیح: فرزاد قائمی. مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.

راجی کرمانی، بمانعلی. (۱۳۷۰). *گزیده حملة حیدری: بزرگ‌ترین حماسه مدهبی*. تحقیق و گزینش: حسین بهزادی اندوده‌جردی. تهران.

راجی کرمانی، ملابمانعلی. (۱۳۸۳). *حملة حیدری (۲ ج)*. به کوشش: یحیی طالبیان و محمود مدبری. کرمان.

راشد محصل، محمدرضا. (۱۳۸۹). *نام‌شناخت توصیفی منظومه‌های دینی فارسی*. مشهد: آستان قدس رضوی؛ شرکت به‌نشر.

ربیع. (۱۳۸۹). *علی نامه (منظومه‌ای کهن)*. تصحیح: رضا بیات و ابوالفضل غلامی. تهران: میراث مکتوب.

ربیع. (۱۳۸۸). *علی نامه (چاپ عکسی نسخه استانبول)*، با مقدمه محمدرضا شفیعی کدکنی، تهران: میراث مکتوب.

رزمجو، حسین. (۱۳۸۱). *قلمرو ادبیات حماسی ایران*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و سخن‌گستر.

شهیدی، عنایت‌الله. (۱۳۸۰). *پژوهشی در تعزیه و تعزیه‌خوانی از آغاز تا پایان دوره قاجار در تهران*. تهران: کمیسیون ملی یونسکو و دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

صافی اصفهانی، میرزا سید جعفر. (بی‌تا). *شهنشاه نامه*. نسخه خطی.

صباى كاشانى، ملك الشعرا فتحعلى خان. (۱۱۷۹-۱۲۳۸). *خداوند نامه*. نسخه خطى.

صهباى آشتياني، مصطفى (بى تا). *افتخار نامه حيدرى*. تهران: كتاب فروشى محمدحسن علمى.

صفا، ذبيح الله. (۱۳۷۹). *حماسه سرايى در ايران؛ از قديمى ترين عهد تاريخى تا قرن چهاردهم* (چاپ ششم). تهران: اميركبير.

طرسوسى، محمد بن حسن موسى. (بى تا). *ابومسلم نامه: حماسه ابومسلم خراسانى*. تصحيح: اقبال يغمايى. تهران: گوتنبرگ.

طاهرى بزرگى، سيد مرتضى و محسن باغ ميرانى. (۱۳۹۱). «ابوطالب اصفهاني» *پيشگام در پيدايش منظومه هاى حماسى حمله حيدرى*. *پژوهشنامه ادب حماسى*. سال هشتم. شماره چهاردهم. صص ۱۲۷-۱۴۲.

فضيلت، محمود. (۱۳۷۹). «سبك شناسى حمله حيدرى ملا بمانعلى راجى كرمانى»، *مجله ادبيات و علوم انسانى دانشگاه تهران*. شماره ۱۵۶. صص ۳۶۱-۳۸۰.

فندرسكى استرآبادى، ميرزا ابوطالب. (۱۱۰۵-۱۰۷۷). *غزوات حيدرى*. نسخه خطى.

عبداللهى كچوسنگى، عليرضا. (۱۳۹۰). «منظومه غزوات، تكمله حيدرى يا اثرى مستقل؟». *آينه ميراث*. سال ۹. ش ۴۹. صص ۱۲۳-۱۴۵.

عيانى. (بى تا). *هفت خوان حيدرى* (شرح محاربات حيدر كرار). نسخه خطى.

كاشفى، حسين بن على. (۱۳۵۰). *فتوت نامه سلطانى*. به كوشش محمدجعفر محجوب. تهران: بنياد فرهنگ ايران.

كاشفى خوانسارى، على. (۱۳۸۶). *حمله سرايى و حمله خوانى*، تهران: حوا.

كاشى، فتحعلى خان. (بى تا). *شهشه نامه* (جلد دوم). نسخه خطى.

گلچين معانى، احمد، «حماسه هاى دينى»، *نامه آستان قدس*، مشهد، ۱۳۴۶ ش، دوره ۶، شم ۴.

گلچين معانى، احمد. (۱۳۴۶). *فهرست كتب خطى كتابخانه آستان قدس رضوى* (ج ۷). مشهد.

فارغ گيلانى رودسرى، حسين بن حسن (۱۰۰۰ ق.). *فارغ نامه يا ولايت نامه يا جنگ نامه يا ديوان فارغ*. نسخه خطى.

قاسمى گنابادى، محمدقاسم. (۱۳۸۷). *شاه اسماعيل نامه به ضميمه شرح جنگ ها و احوال شاه اسماعيل اول*، مقدمه، تصحيح و تحشيه: جعفر شجاع كيهانى. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسى.

فقير قهدريجاني، محمدحسن. (۱۲۳۰ ق.). *يعسوب نامه*. نسخه خطى.

قزوينى، محمد شفيع. (بى تا). *شعشعه ذوالفقار*. نسخه خطى.

خان، محب على. (۱۱۴۳ ق.). *صولت حيدرى/ صفدرى*. نسخه خطى.

مستوفى، حمدالله بن ابى بكر. (۱۳۷۷). *ظفرنامه*. وين: آكادمى علوم اتريش.

مفتون دنبلى، عبدالرزاق بن نجفلى. *مختارنامه منظوم يا همايون نامه*، نسخه خطى ش. ۲۲۴۸۱۹۲ كتابخانه ملي.

ناظرزاده كرمانى، فرهاد. (۱۳۷۸). «حمله خوانى؛ گونه مهمى از نقالى مذهبي در ايران»، هنر. شماره ۳۹. صص ۶۵-۷۴.

نجفى، محمدعلى يزدى. (۱۳۶۴). *خلافت نامه حيدرى*، نسخه خطى.

نظامى گنجوى، الياس بن يوسف. (بى تا). *اسكندرنامه* (شرف نامه و اقبال نامه).

هدايت طبرستانى، رضا قلى خان. *مثنوى حماسى خرم بهشت*. نسخه خطى.

هدايت طبرستانى، رضا قلى خان. *غزونامه يا غزوات*. نسخه خطى.

هروی، عطاء الله بن حسام واعظ، بی تا، مختارنامه، تهران: بی نا.
یرقانی، سید عباس بن جبرائیل بن محمد. مختاریه. نسخه خطی کتابخانه آستان قدس مشهد.

منابع مطالعاتی:

www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com / www.online.sagepub.com
<http://apps.isiknowledge.com> / www.umi.com/pgdauto/ / www.mhrn.net / www.theses.org /
www.loc.gov www.bl.uk / www.infolibrarian.com / www.findarticles.com
www.digital.library.upenn.edu/books / www.srco.ir / www.britanica.com /
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / <http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db> /
<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php> / <http://escholarship.org> /
<http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148> / <http://www.oalib.com> /
<http://theses.nottingham.ac.uk> / <http://www.intechopen.com> /
<http://digitool.library.mcgill.ca/R> / <http://highwire.stanford.edu> / <http://www.doaj.org> /
<http://www.pnas.org>.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه های معتبر:

Applied Language Studies/ Applied Journal of English Studies / Journal of Language and Translation / La Poetique / Research in Applied Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

ادبستان فرهنگ و ادب و نقد/ ادب عربی/ ادب فارسی/ ادب پژوهی / آفاق الحضارة الاسلامیة/ اخگر/ آفاق الثقافة و التراث / ادبیات عرفانی و ادبیات داستانی / ادبیات پایداری/ ادبیات تطبیقی/ ادبیات حماسی/ ادبیات داستانی / هنر/ ادبیات پارسی معاصر / اسطوره شناسی/ ادبیات فارسی/ ادبیات و زبان های محلی ایران زمین/ ارمغان/ إضاءات نقدیة فی الأدبین العربی و الفارسی/ الأدب/ التراث الأدبی/ الجدید/ الجمعیه العلمیه الایرانیه للغه العربیه و آدابها/ الدراسات الأدبیة/ الروایة/ الشعر/ القصه/ اللسان العربی/ اللغه العربیة الأردنی/ اللغه العربیه و آدابها/ اللغه و الادب العربی/ المجمع اللغه العربیة بدمشق/ النافذه/ اندیشه های ادبی/ ایران شناسی/ ایران نامه/ بایا/ بحوث فی اللغه العربیة و آدابها/ بخارا/ بهار/ پاژ/ پروین/ پژوهش ادبیات معاصر جهان/ پژوهش زبان و ادبیات فارسی/ پژوهش های ادبیات تطبیقی/ پژوهش های نقد ادبی و سبک شناسی عربی/ پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت/ پژوهش های ادبی/ جستارهای ادبی/ دانشنامه/ زبان و ادب فارسی/ زبان و ادبیات عربی/ زبان و ادبیات فارسی/ علوم ادبی/ فردوسی/ فرهنگ و ادبیات عامه/ فرهنگستان علوم/ کاوش نامه ادبیات تطبیقی/ کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی/ کهن نامه ادب پارسی/ متن پژوهی ادبی/ متن شناسی ادب فارسی/ مطالعات ادبیات تطبیقی/ مطالعات ایرانی/ مطالعات داستانی/

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): تحقیق در جنبه‌های زبانی - بلاغی شعر حماسی

عنوان درس (انگلیسی): The Study in the Linguistic-Rhetorical Aspects of Epic Poetry

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- کسب دانش جامع نسبت به ویژگی‌های زبانی، شکلی، روایی و ساختاری منظومه‌های حماسی فارسی و سیر تکوین سبکی متون حماسی فارسی در طول سده‌ها
- بررسی ارزش‌های بلاغی، زیبایی‌شناختی، زبان‌شناختی و دستوری شاهنامه فردوسی در مقایسه با سایر آثار حماسی، با توجه به رویکردهای زبان‌شناختی، بلاغت سنتی و جدید و توصیف دستوری و سبک‌شناختی منظومه‌های حماسی فارسی و ارزش‌های زیباشناختی آن‌ها

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- تقویت مبانی نظری و قدرت عملی برای انجام پژوهش بلاغی، سبکی و زبانی در حوزه انواع متون حماسی
- بحث و تفکر درباره زیباشناسی شعر حماسی فارسی
- انجام تحقیقاتی عملی در این قلمرو با حفظ رویکردهای بلاغی و سبک‌شناسی نسبت به متن.

سرفصل درس:

- بررسی هنر شاعری و اوج بلاغت، فصاحت و تناسبی که میان آفرینش‌گری، رویکرد حماسه و نظم فردوسی وجود دارد.
- بررسی ارزش‌های ادبی شاهنامه در مقایسه با دیگر آثار حماسی بر مبنای مطالعات بلاغی و زیبایی‌شناختی
- بررسی سطح زبانی شاهنامه با رویکردهای زبان‌شناختی و بلاغت جدید
- توصیف سبک‌شناختی شاهنامه (برای بیان هویت زبانی و دستوری آن)
- پرداخت عملی به تحلیل بلاغی، زیبایی‌شناختی زبان‌شناختی و دستوری شاهنامه، در حول محورهای ادبی، زبانی و دستوری اثر با استفاده از روش‌های کمی و کیفی.
- تحلیل متون حماسی - دینی فارسی با رویکرد سبکی - بلاغی و کاربرد سبک‌شناسی و بلاغت در تطبیق این متون با شاهنامه فردوسی، به ویژه تحلیل زیباشناختی خاوران‌نامه، به عنوان شاخص‌ترین منظومه حماسی فارسی پس از شاهنامه.

- انجام تحقیق عملی در یکی از زمینه‌های پژوهشی مرتبط با آثار حماسی - آیینی فارسی در تطبیق با منابع مرتبط با این متون در فرهنگ شفاهی و رسمی.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰	٪۲۵
		عملکردی: -	

فهرست منابع:

منابع اصلی:

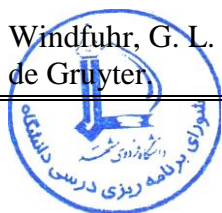
حمیدیان، سعید. (۱۳۸۳). درآمدهای براندیشه و هنر فردوسی. تهران: ناهید.
شفیعی، محمود. (۱۳۷۷). شاهنامه و دستور، یا، دستور زبان فارسی بر پایه شاهنامه فردوسی و سنجش با سخن گویندگان و نویسندگان پیشین. دانشگاه تهران.
شفیعی کدکنی، محمدرضا. (۱۳۹۵). صورخیال در شعر فارسی (چاپ هجدهم). تهران: آگاه.
رستگار فسائی، منصور. (۱۳۶۹). تصویرآفرینی در شاهنامه فردوسی (بررسی و نقد تشبیهات و استعارات در شاهنامه فردوسی). دانشگاه شیراز: مرکز نشر.
فتوحی، محمود. (۱۳۸۸). بلاغت تصویر، چاپ دوم، تهران: زوار.

منابع فرعی:

آبراهامیان، روبین. (۱۳۱۶). راهنمای زبان پهلوی. تهران: چاپخانه علمی.
آموزگار یگانه، ژاله و تفضلی احمد. (۱۳۷۳). زبان پهلوی: ادبیات و دستور آن. تهران: معین.
امین شیرازی، احمد. (۱۳۶۹). شارح: آئین بلاغت (شرح فارسی مختصر المعانی تفتازانی). بی‌جا: احمد امین شیرازی.
ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۶۷). پنج گفتار در دستور تاریخی زبان فارسی. بابل: کتاب‌سرای بابل.
ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۷۳). تاریخ زبان فارسی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۷۵). دستور تاریخی زبان فارسی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
احمدی گیوی، حسن. (۱۳۸۰). دستور تاریخی فعل. تهران: قطره.
برومند، پوران‌دخت. (۱۳۸۰). فرهنگ آرایه‌های ادبی (بیان) در شاهنامه فردوسی: شامل ترکیب‌ها و عبارات‌های کنایی، استعاری، مجازی، اغراق و ... تهران: نشر دیگر.

- برونر، کریستوفر. (۱۳۷۳). *نحو در ایران میانه غربی*. ترجمه: رقیه بهزادی. تهران: نشر بردار.
- تجلیل، جلیل. (۱۳۸۸). *تصاویر خیال در شاهنامه فردوسی*. تهران: موسسه تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری.
- جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن. (۱۳۸۳). *دلائل الاعجاز فی القرآن: اثری در نحو و فن بلاغت*. ترجمه و تلخیص و تحلیل اشعار و شواهد: محمد رادمنش. اصفهان: شاهنامه پژوهی.
- جکسون، آبراهام والتاین ویلیامز. (۱۳۷۶). *دستور زبان اوستایی*، ترجمه: رقیه بهزادی. تهران: فرزین.
- چاوشی، حسین. (۱۳۸۱). *بلاغت از دیدگاه روان‌شناسی*. قم: خوشرو.
- حمیدی، عبدالحییب. (۱۳۴۷). *دستور زبان دری*. کابل: دیوهنی وزارت دتالیف او ترجمی ریاست.
- خانلری، پرویز. (۱۳۷۲). *دستور تاریخی زبان فارسی*. مشهد: توس.
- راستارگویف، ویکتور سرگی یویچ: *دستور زبان فارسی میانه*، ترجمه: ولی‌الله شادان، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۷.
- راشد محصل، محمد تقی: *درآمدی بر دستور زبان اوستایی؛ بررسی یسن نهم*، کاویان، شمع فروزان، ۱۳۶۴.
- صادقی، علی‌اشرف. (۱۳۸۰). *مسائل تاریخی زبان فارسی*. تهران: سخن.
- ضیف، شوقی. (۱۳۸۳). *تاریخ تطور و علوم بلاغت*. ترجمه: محمدرضا ترکی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- فرشیدورد، خسرو. (۱۳۷۵). *گفتارهایی درباره دستور زبان فارسی (پژوهشی در دستور تاریخی و معاصر زبان فارسی)*. تهران: امیرکبیر.
- منصور موید، علیرضا. (۱۳۷۳). *از مجموعه ارسال‌المثل در شعر فارسی از شاهنامه فردوسی*. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- نقوی، نقیب. (۱۳۸۴). *شکوه سرودن: بررسی موسیقی شعر در شاهنامه فردوسی بر پایه قافیه و ردیف*، مشهد: دانشگاه فردوسی.
- Beekes, Robert Stephen Paul. (1988). *A Grammar of Gatha-Avestan*. BRILL.
- Swarup Misra, Satya. (1979). *The Avestan: A Historical and Comparative Grammar*. Chaukhambha Orientalia.
- Jackson, W. & Valentine. A. (1892). *An Avesta Grammar in Comparison with Sanskrit and the Avestan Alphabet and Its Transcription: In Comparison with Sanskrit and the Avestan Alphabet and Its Transcription*. AMS Press.
- Kāngā, Kāvāsijī Edaljī. (1891). *A Practical Grammar of the Avesta Language: Compared with Sanskrit, with a Chapter on Syntax and a Chapter on the Gāthā Dialect*. UK: Byculla and Society's Press.
- Johnson, E. L. (1917). *Historical Grammar of the Ancient Persian Language*. USA: American Book Company.
- Jones, W. & Bulmer, W. (1809). *A Grammar of the Persian Language*. Lackington, Allen, and Co.
- Swarup Misra, Satya. (1979). *The Avestan a historical and comparative grammar, Chaukhambha oriental research studies*. India: Chaukhambha Orientalia.
- Windfuhr, G. L. (1979). *Persian Grammar: History and State of Its Study*. Germany: Walter de Gruyter.

www.umi.com/pqdauto / www.daneshyar.net/www.digitallibraryplus.com
 /www.search.ebscohost.com/www.emeraldinsight.com
 www.online.sagepub.com/www.nlai.ir / www.loc.gov www.bl.uk /
 http://eric.ed.gov / www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com /
 www.findarticles.com
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db /
 http://www.dart-europe.eu/basic-search.php / http://escholarship.org /
 http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148 / http://www.oalib.com /
 http://www.intechopen.com / http://theses.nottingham.ac.uk /
 /http://digitool.library.mcgill.ca/R / http://highwire.stanford.edu
 http://www.doaj.org / http://www.pnas.org.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

/ Applied Research on Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied Language Studies
 English Language / English Language Studies / English Language Teaching / English
 Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises / International
 Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching / Journal of
 English Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research in Applied
 Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics
 Research / Teaching English Language /
 آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الإسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و
 هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و
 اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / ارمغان / اضاءات
 نقدیة فی الأدبین العربی و الفارسی / الشعر / القصه / اللسان العربی / اللغة العربیة الأردنی / اللغة العربیة و آدابها / اللغة و الادب العربی /
 المجمع اللغة العربیة بدمشق / النافذه / اندیشه‌های ادبی / ایران‌شناسی / ایران نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربیة و آدابها / بخارا / بهار / پاژ /
 پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های نقد ادبی و
 سبک‌شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب غنایی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه
 نقد ادبی و بلاغت / پژوهش‌های ادبی / جستارهای ادبی / دانشنامه / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان علوم / کاوش نامه
 ادبیات تطبیقی / کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب فارسی / مطالعات
 ادبیات تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): تحقیق در تحولات ادبیات حماسی در ایران

عنوان درس (انگلیسی): Study in in Epic Literature Developments in Iran

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- شناخت جامع نسبت به عوامل و بسترهای رشد ادبیات حماسی در ایران، به‌ویژه عوامل برون‌متنی مؤثر بر هزار سال تحولات شعر حماسی فارسی و توانایی استفاده تحلیلی از این دانش در شناخت روابط میان انواع ادب فارسی و شعر حماسی و علل رشد و زوال حماسه در بین دیگر گونه‌های روایت منظوم و مثنوی فارسی
- بررسی نقش آثار حماسی در هر مرحله از تحولات ادبیات، تفکر و مجموعاً در تاریخ اجتماعی ایران.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- تقویت دانش نسبت به پیشینه تحلیلی و انتقادی ادبیات حماسی در ایران
- تحقیق درباره جایگاه آثار ادبی حماسی در این تحولات و نسبت بین سنت‌ها و انواع ادبی فارسی و حماسه و همچنین عوامل برون‌متنی مؤثر بر رشد و زوال شعر حماسی در ایران
- شناخت گفتمان‌های اجتماعی مسلط در عصر سرایش متون در ادوار مختلف.

سرفصل درس:

- تحلیل گفتمان‌های اجتماعی مسلط در عصر سرایش متون حماسی ملی، دینی و تاریخی و دلیل غلبه هر گونه در آن عصر (ادبیات و اجتماع).
- دلایل تاریخی - اجتماعی و سیاسی رویکرد شاعران و حامیان آن‌ها به سرایش نوعی از متون در هر عصر و رواج و افول این انواع در ادوار مختلف.
- بررسی و نقد نسبت حماسه و تاریخ ادبیات نگاری و مرور جایگاه حماسه در کتب تذکره و تاریخ ادبیات در ایران و شناخت و نقد منابع تاریخ ادبیات فارسی در این رابطه.
- بررسی نسبت‌های آثار حماسی با سنت‌های ادبی ایران عصر اسلامی.
- بررسی دقیق‌تر شاخص‌های دوره‌بندی ادبیات، تحول انواع ادبی و تأثیر این پیشینه در تحول انواع حماسه فارسی

- در این درس لازم است دانشجو ضمن تحقیق در منابع و مباحث تاریخ ادبیات حماسی در یکی از زمینه‌های مرتبط زیر نظر استاد مربوط پژوهشی را به انجام برساند.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد. روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	%۲۵	نوشتاری: %۵۰	%۲۵
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

نسخ خطی

فهرست منابع:

منابع اصلی:

تاریخ ادبیات فارسی
تذکره‌های شعر فارسی

منابع فرعی:

الف - عمومی:

تاریخ تذکره‌های فارسی، احمد گلچین معانی، انتشارات دانشگاه تهران، ۲ جلد

شعرالعجم، شبلی نعمانی، ترجمه فخر داعی گیلانی ۵ جلد

دیداری با اهل قلم، دکتر غلامحسین یوسفی، انتشارات توس، ۲ جلد

سبک خراسانی در شعر فارسی، محمدجعفر محجوب،

سبک‌شناسی، محمد تقی بهار، سه جلد

ب- اختصاصی:

از شاهنامه تا خدای نامه، جلال خالقی مطلق، نامه ایران باستان.

صفا، ذبیح‌الله: حماسه‌سرایی در ایران؛ از قدیمی‌ترین عهد تاریخی تا قرن چهاردهم، چاپ ششم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۹.

خالقی مطلق، جلال (ترجمه و نگارش): حماسه: پدیده‌شناسی تطبیقی شعر پهلوانی، تهران، کانون فردوسی و مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۸۶.

امیدسالار، محمود: جستارهای شاهنامه‌شناسی و مباحث دیگر ادبی، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۸۱.
 خالقی مطلق، جلال: سخن‌های دیرینه: سی گفتار درباره فردوسی و شاهنامه، به کوشش علی دهباشی، تهران، افکار، ۱۳۸۱.
 ___، گل رنج‌های کهن (برگزیده مقالات درباره شاهنامه فردوسی)، به کوشش علی دهباشی، تهران، مرکز، ۱۳۷۲.
 قائمی، فرزاد: شاهنامه‌سرایی و سنت‌های ادبی و فرهنگی در ایران باستان، مشهد، آهنگ قلم، ۱۳۸۹.
 مختاری، محمد، حماسه در رمز و راز ملی، قطره، تهران، ۱۳۶۸.

Barry David Wood: *The Shahnama-i Isma'il: art and cultural memory in sixteenth century Iran*, Harvard University, 2002. Auty, Robert & Arthur Thomas Hatto: *Traditions of Heroic and Epic Poetry: The Traditions*, Modern Humanities Research Association, 1980.

Auty, Robert & Arthur Thomas Hatto: *Traditions of Heroic and Epic Poetry: The Traditions*, Modern Humanities Research Association, 1980.

Boyce, Mary: *Some Remarks on the Transmission of the kayanian Heroic Cycle*, Serta Cantabrigiensia, 1954.

Camoës, Luis De, Keith Bosley & L. C. Taylor: *Epic and Lyric*, Translated by Keith Bosley, Published by Carcanet in association with the Calouste Gulbenkian Foundation, 1990

Conrad, Carl W.: *From Epic to Lyric: A Study in the History of Traditional Word-order in Greek and Latin Poetry*, Harvard University, 1964.

Miles Foley, John: *A Companion to Ancient Epic*, Blackwell Publishing, 2005.

Tasso, Torquato: *Discourses on the Heroic Poem*, Translated by Mariella Cavalchini & Irene Samuel Clarendon Press, 1973.

منابع مطالعاتی:

www.umi.com/pqdauto / www.daneshyar.net / www.digitallibraryplus.com
www.online.sagepub.com/ / www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com
www.bl.uk / <http://eric.ed.gov> / www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com /
www.findarticles.com / www.srco.ir / www.britanica.com /
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / <http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db> /
<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php> / <http://escholarship.org> /
<http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148> / <http://www.oalib.com> /
<http://www.intechopen.com> / <http://theses.nottingham.ac.uk> /
<http://www.doaj.org> / <http://digitool.library.mcgill.ca/R> / <http://highwire.stanford.edu>
<http://www.pnas.org>.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Linguistics / Applied / Applied Linguistics / Applied Language Studies
 Research on English Language / English Language Studies / English Language Teaching

/ English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises /
International Journal of Research in English Education
Journal of English Studies / Journal of Language and Translation / La Poétique / Research
in Applied Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied
Linguistics Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills /
Threshold.

آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الاسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و
هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و
اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / اندیشه‌های ادبی /
ایران‌شناسی / ایران نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربیة و آدابها / بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان
و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب
غنائی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت / پژوهش‌های ادبی / جستارهای ادبی /
دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان
علوم / کاوش نامه ادبیات تطبیقی / کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب
فارسی / مطالعات ادبیات تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی / مطالعات نقد ادبی / مطالعات و تحقیقات ادبی / نامه پارسی /
نامه فرهنگستان / نشر پژوهی ادب فارسی / نقد ادبی / نقد زبان و ادبیات خارجی / نقد کتاب ادبیات / نقد کتاب ایران و اسلام / نقد و
نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): شاهنامه و مطالعات هنر

عنوان درس (انگلیسی): Shahname and Art Studies

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- بررسی تأثیر شاهنامه فردوسی و متون حماسی بر فرهنگ و اندیشه و هنر ایرانی از گذشته تا حال، در دو شاخه هنرهای که ویژه شاهنامه رشد کرده‌اند: مثل نگارگری نسخ شاهنامه، نقالی، شاهنامه‌خوانی و... و همچنین هنرهایی که از شاهنامه متأثر شده‌اند مثل نقاشی، مجسمه‌سازی، معماری، نمایش، موسیقی، انیمیشن، سینما و...؛ و حتی ورزش - هنر و هنرهای رزمی مثل ورزش باستانی
- بررسی تاریخ تأثرات هنرها و شاهنامه، پیشینه مطالعات هنری پیرامون شاهنامه
- بررسی ظرفیت‌های متون حماسی برای هنر و حتی طراحی بازی‌های رایانه‌ای.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- تقویت دانش علمی نسبت به انواع هنرهای مرتبط با متون حماسی و سنت‌های تبدیل حماسه به تصویر، اجرای نمایشی و نقل حماسه
- تحلیل رابطه جامعه با هنر حماسی، اعم از هنر کلاسیک و نخبه و هنر توده و عامیانه
- شناخت منابع تحقیقی مرتبط با هنر حماسی
- قدرت تحلیل سطوح حماسی مرتبط با این هنرها
- استفاده از متون حماسی برای صنعت سرگرمی و گردشگری.

سرفصل درس:

- بررسی تأثیر شاهنامه فردوسی بر فرهنگ و هنر و اندیشه ایرانی، در هزاره گذشته و اشکال بروز این تأثیر فرهنگی در شاخه‌های مختلف هنر ایرانی، چون شعر، نگارگری، موسیقی، نمایش، پیکرتراشی، سینما، ادبیات نمایشی و داستان-نویسی.
- بررسی نقش شاهنامه فردوسی، با پیوند بین دو دوره پیش و پس از مهم‌ترین نقطه عطف تاریخ ایران (ورود اسلام به ایران) در ایجاد توازن در نظام فرهنگی ایرانیان

- بررسی ارزش‌های ادبی و تاریخی و اشتراک‌ها، تأثیرگذاری‌ها و تأثیرپذیری‌های میان انواع جنبه‌های فرهنگی - هنری زندگی اجتماعی ایرانیان و شاهنامه فردوسی
- بررسی سیر تکوین و خصوصیات شاخه‌های مستقلی از هنر چون نقالی، شاهنامه‌نگاری، شاهنامه‌خوانی و پرده‌خوانی حماسی که در ارتباط با شاهنامه فردوسی به وجود آمده است.
- بررسی ظرفیت شاهنامه برای تقویت صنعت سرگرمی و جذب گردشگری فرهنگی.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	۲۵٪	نوشتاری: ۵۰٪ عملکردی: -	۲۵٪

فهرست منابع:

منابع اصلی:

آدامووا، ادل. تی؛ و گوزلیان، لئون. (۱۳۸۲). نگاره‌های شاهنامه. ترجمه: زهره فیضی. تهران: فرهنگستان هنر.
برند، رابرت هیلن. (۱۳۸۸). زبان تصویری شاهنامه. ترجمه: سید داوود طباطبایی. تهران: فرهنگستان هنر.

منابع فرعی:

ایتینگهاوزن، ریچارد. (۱۳۷۹). اوج‌های درخشان هنر ایران. ترجمه: هرمز عبد‌اللهی و رویین پاکباز. تهران: آگاه.
انجوی شیرازی، ابوالقاسم. (۱۳۶۳). فردوسی نامه (مردم و قهرمانان شاهنامه) (چاپ دوم). تهران: علمی.
بیضایی، بهرام. (۱۳۸۰). دیباچه‌ی نوین شاهنامه [فیلمنامه]. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
بیضایی، بهرام. (۱۳۷۶). سه‌برخوانی: ازدهاک - آرش - کارنامه بن‌دار بیدخشن. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
بیضایی، بهرام. (۱۳۷۵). سیاوش‌خوانی [فیلمنامه] و نیز برای اجرای زنده در توس فردوسی و میدان‌های بزرگ همه‌ی روستاها و پهنه‌ی میان‌چادرهای همه‌ی ایل‌ها. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
بویس، مری؛ و هنری جورج. فارمر. (۱۳۶۸). دوگفتار درباره خنیاگری و موسیقی ایران، ترجمه بهزاد باشی، تهران: آگاه.
پسندی حکم‌آبادی، محمد. (۱۳۸۸). در سایه‌سار آن درخت کهن: خوانشی از شاهنامه و هزار و یکشب در هم‌سخنی با بهرام بیضایی، ویراسته امیر کاوس بالازاده، تهران: صدای معاصر.
روحانی، مهشید. پارسای جاوید، جواد. (۱۳۵۴). شاهنامه در موزه‌ها. تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و هنر اداره کل موزه‌ها.

سودآور، ابوالعلاء. (۱۳۸۰). هنر دربارهای ایران. ترجمه: ناهید محمد شمیرانی. تهران: کارنگ.

شریف‌زاده، عبدالمجید. (۱۳۷۰). نامور نامه. تهران: اداره کل موزه‌های تهران.

صمدی، هاجر. (۱۳۸۸). تصاویر شاهنامه فردوسی به روایت میرزا علی‌قلی خوبی. تهران: موسسه تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری.

فردوسی، ابوالقاسم. (۱۳۸۵). شاهنامه (نسخه معروف به امیر بهادری): مزین به ۶۸ مجلس برگزیده از شاهنامه‌های دموت، بایسنغری، شاه اسماعیلی و شاه طهماسبی. مقدمه: جلال خالقی مطلق، غلامحسین امیرخانی و اردشیر مجرد تاکستانی. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات.

فردوسی، ابوالقاسم. (۱۳۵۰). شاهنامه (نسخه بایسنغری). تهران: شورای مرکز جشن‌های شاهنشاهی.

فردوسی، ابوالقاسم. (۱۳۸۲). شاهنامه (نسخه داوری). به کوشش کمالی سروستانی. شیراز: بنیاد فارس شناسی با همکاری مرکز بین‌المللی گفتگوی تمدن‌ها.

قونی، محبوب. (۱۳۸۸). پی‌کاوای نشانه‌های عروسک و نمایش عروسکی در شاهنامه فردوسی. پروژه عملی نمایشنامه تلخند. تهران: آزمون نوین.

کیا، خجسته. (۱۳۷۵). قهرمانان بادیا در قصه‌ها و نمایشهای ایرانی: بررسی عناصر نمایشی در اوستا، یادگار زریران، شاهنامه، حمزه‌نامه، ابومسلم‌نامه، اسکندرنامه، سمک عیار. تهران: نشر مرکز.

مشکین، حسین‌بابا. (۱۳۸۶). مشکین‌نامه (طومار نقالی) (ویرایش دوم). به اهتمام داود فتحعلی‌بیگی. تهران: نمایش (انجمن نمایش).
 موحد دیلمقانی، خلیل. (بی‌تا). جنبه‌های نمایشی در شاهنامه. هفت هنر، س ۱، ش ۴، ۶۴-۷۳.

نجفی، محمدباقر. (۱۳۷۶). شاهنامه‌های ایران، آلمان: سفارت جمهوری اسلامی ایران، جمهوری فدرال آلمان.

هراتی، محمد مهدی. (۱۳۸۹). هنر پژوهی در مجلس‌نگاری‌های شاهنامه فردوسی به خط و کتابت قوام‌الدین محمد شیرازی (۱۰۰۰ ه ق)، تهران: موسسه تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری و متن.

Wood, B. D. (2002). *The Shahnama-i Isma IL: art and cultural memory in sixteenth century Iran*. USA: Harvard University.

Melville, Ch. (Ed.). (2006). *Shahnama Studies*. UK: The Center of Middle Eastern and Islamic Studies, University of Cambridge.

Miller, F. P., Vandome, A. F. & McBrewster, J. (2009). *Shahnameh: Shahnameh, List of Festivals in Iran*. Alphascript Publishing.

منابع مطالعاتی:

www.digitallibraryplus.com/   www.daneshyar.net/   www.umi.com/pqdauto

www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com / www.online.sagepub.com

[/www.worldatlas.com](http://www.worldatlas.com)   / www.infolibrarian.com   / [/www.findarticles.com](http://www.findarticles.com)

[/www.digital.library.upenn.edu/books](http://www.digital.library.upenn.edu/books)   / www.srco.ir   / www.britanica.com   /

<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125>   / <http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db>   /

<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php>   / <http://escholarship.org>

[/http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148](http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148)   / <http://www.oalib.com>   /

<http://theses.nottingham.ac.uk> / <http://www.intechopen.com>

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Linguistics / Applied / Applied Linguistics / Applied Language Studies
Research on English Language / English Language Studies / English Language
Teaching / English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature
françaises / International Journal of Research in English Education / Issues in
Language Teaching / Journal of English Studies / Journal of Language and
Translation / La Poétique / Research in Applied Linguistics / Research in English
Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching English
Language / Teaching Language Skills / Threshold.

آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الإسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و
هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و
اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / اندیشه‌های ادبی /
ایران‌شناسی / ایران‌نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربیة و آدابها / بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان
و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب
غنائی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت / پژوهش‌های ادبی / جستارهای ادبی /
دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان
علوم / کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی / کاوش‌نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن‌نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب
فارسی / مطالعات ادبیات تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی / مطالعات نقد ادبی / مطالعات و تحقیقات ادبی / نامه پارسی /
نامه فرهنگستان / نشر پژوهی ادب فارسی / نقد ادبی / نقد زبان و ادبیات خارجی / نقد کتاب ادبیات / نقد کتاب ایران و اسلام / نقد و
نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): **نسخه‌شناسی شاهنامه و متون حماسی فارسی**

عنوان درس (انگلیسی): **Codicology of Shahnama and Persian Epic Text**

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- شناخت جامع نسخه‌های خطی شاهنامه و دیگر آثار حماسی فارسی
- بررسی تاریخ تصحیح سنتی و مدرن شاهنامه فردوسی و دیگر آثار حماسی فارسی
- فهرست‌نگاری و شناخت پروژه‌های مهم مرتبط با نسخ چون شاهنامه پروجکت
- مرور روش‌ها و منابع تصحیح و تصحیح و تحقیق درباره نسخ حماسی و مقابله و بررسی انتقادی آن‌ها و حتی مشارکت در تصحیح و چاپ این آثار.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- تقویت دانش علمی نسبت به نسخه‌شناسی شاهنامه و ظرفیت‌های نسخ برای پژوهش‌های بکر و دست‌اول
- شناخت سیر استنساخ نسخ شاهنامه و دیگر متون حماسی فارسی (اعم از منظومه‌ها و طومارها و متون شفاهی)، ملحقات، تحریفات، تصحیفات و دلایل آن‌ها
- تقویت دانش عملی تصحیح و نقد متنی متون حماسی فارسی.

سرفصل درس:

- روش تصحیح نسخ خطی و شناسایی ارزش و اصالت نسخ.
- بررسی تاریخ تصحیح شاهنامه فردوسی، فهرست‌نگاری و شناخت نسخه‌های خطی شاهنامه و دیگر آثار حماسی و مصححان آن‌ها و نقش اشتباهات ناسخان و مصححان در تنوع و اختلاف نسخه‌های موجود و گاه ملحقات.
- جستجو و تحلیل و بررسی انتقادی مقالات در حوزه تصحیح و متن‌شناسی و پایان‌نامه‌های مرتبط با نسخ خطی حماسی
- توصیف ظاهری نسخه‌ها، نسخه برگردان‌ها، ملحقات متون و روش‌های شناخت ابیات اصیل از مشکوک، تاریخ و اصطلاحات نسخه‌شناسی، تصحیح و تحقیق درباره نسخ و مقابله و بررسی انتقادی آن‌ها و حتی مشارکت در تصحیح این آثار.

- شناخت فهرست‌های مجتمع مهم چون دنا و فنخا، آشنایی با فهرست‌های مخازن معروف متون فارسی در جهان و اصول فهرست‌نویسی توصیفی نسخ ادبی.
- ارائه تحقیقی عملی، در حوزه مقابله، تصحیح و متن‌شناسی آثار حماسی.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰ عملکردی: -	٪۲۵

فهرست منابع:

منابع اصلی:

امید سالار، محمود. (۱۳۸۹). سی و دو مقاله در نقد و تصحیح متون ادبی. تهران: بنیاد موقوفات افشار.
خالقی مطلق، جلال (۱۳۹۰). شاهنامه از دست‌نویس تا متن (جستارهایی در معرفی و ارزیابی دست‌نویس‌های شاهنامه و روش تصحیح انتقادی متن)، تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب.
مایل هروی، نجیب (۱۳۸۰). تاریخ نسخه‌پردازی و تصحیح انتقادی نسخه‌های خطی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
نسخ و تصحیحات و چاپ‌های مختلف شاهنامه فردوسی چون تصحیح حمدالله مستوفی در ظفرنامه، نسخه بایسنقری، نسخه ماکان در هند، چاپ دبیر سیاقی، ژول مول چاپ‌های فوللرس و بروخیم، چاپ محمد رضانی (کلاله خاور)، نسخه انتقادی شاهنامه چاپ مسکو (به سرپرستی ی. ا. برتلس) و چاپ سعید حمیدیان از آن، نسخه‌های لندن، فلورانس، واتیکان، سن ژوزف، سعدلو و قاهره، ترجمه عربی بنداری (متعلق به قرن هفتم)، نسخه انتقادی خالقی مطلق، چاپ‌های مجتبی مینوی، مصطفی جیحونی، پرویز اتابکی، مه‌ری بهفر و... و بررسی نسخ و تصحیحات و چاپ‌های دیگر آثار حماسی.

Shahnama Project: shahnama.lib.cam.ac.uk

منابع فرعی:

آثار عمومی در زمینه تصحیح و نسخه‌شناسی و کتب و مقالات اختصاصی در حوزه تصحیح و نسخه‌شناسی شاهنامه و دیگر آثار حماسی چون:

آقابخشی، علی‌اکبر. (۱۳۶۸). کتابشناسی کتابشناسی‌های موضوعی. تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی و مرکز اسناد و مدارک عالی.

اصغری هاشمی، محمدجواد. (۱۳۸۸). *شیوه‌نامه تصحیح متون: راهنمای تحقیق و احیای متون خطی*. قم: دلیل ما.

افشار، ایرج. (۱۳۵۵). «شاهنامه از خطی تا چاپی». بی‌جا: هنر و مردم.

افشار، ایرج. (۱۳۳۷). *کتابشناسی فهرست‌های نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه‌های دنیا*. دانشگاه تهران.

رستگار فسایی، منصور. (۱۳۸۵). *متن‌شناسی شاهنامه فردوسی (مجموعه مقالات)*. تهران: میراث مکتوب.

افشار سیستانی، ایرج. (۱۳۸۲). *کتابشناسی فردوسی: فهرست آثار و تحقیقات درباره فردوسی و شاهنامه*. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

بیانی، مهدی. (۱۳۵۳). *کتابشناسی کتاب‌های خطی*. تهران: انجمن آثار ملی.

تسیحی، غلامحسین. (۱۳۶۵). *نگرشی جامع بر جهان کتابشناسی‌های ایران*. تبریز: نیما.

ثروت، منصور. (۱۳۷۹). *روش تصحیح انتقادی متون*. تهران: پایا.

حمید، انجم: اسلام آباد. (۱۳۷۷). *فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان (۶ ج)*. اسلام‌آباد دوم: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان.

جهانبخش، جويا. (۱۳۷۸). *راهنمای تصحیح متون*. تهران: دفتر نشر میراث.

گوتهلف، برگشتراسر. (۱۳۷۰). *روش تحقیق انتقادی متون، تدوین‌کننده: عبدالسلام هارون، ترجمه و تالیف جمال‌الدین شیرازیان*. تهران: لک‌لک.

مایل هروی، نجیب. (۱۳۶۹). *نقد و تصحیح متون: مراحل نسخه‌شناسی و شیوه‌های تصحیح نسخه‌های خطی فارسی*. مشهد: آستان قدس.

بی‌نام. (۱۳۶۹). *معرفی نسخه‌های شاهنامه فردوسی مورد استناد موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی در کار تصحیح علمی و انتقادی متن شاهنامه*. تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.

مجرد، مجتبی (۱۳۹۶). *سنت تصحیح متن در ایران پس از اسلام*. تهران: هرمس.

موذن جامی، محمدمهدی. (۱۳۷۹). *ادب پهلوانی: مطالعه‌ای در تاریخ ادب دیرینه ایرانی از زرتشت تا اشکانیان*. تهران: نشر قطره.

نجفی، محمدباقر. (۱۳۷۶). *شاهنامه‌های ایران*. بن: سفارت جمهوری اسلامی ایران.

منابع مطالعاتی:

www.search.ebscohost.com / www.emeraldinsight.com / www.online.sagepub.com/
<http://apps.isiknowledge.com> / www.theses.org / www.nlai.ir / www.loc.gov www.bl.uk /
<http://eric.ed.gov> / www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com / www.findarticles.com
www.digital.library.upenn.edu/books / www.srco.ir / www.britanica.com /
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / <http://etd.lib.fsu.edu/> ETD-db /
<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php> / <http://escholarship.org>
<http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148> / <http://www.oalib.com/>
<http://etheses.nottingham.ac.uk> / <http://www.intechopen.com> /
<http://digitool.library.mcgill.ca/R> / <http://highwire.stanford.edu> / <http://www.doaj.org> /
<http://www.pnas.org>.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Linguistics / Applied / Applied Linguistics / Applied Language Studies
Research on English Language / English Language Studies / English Language
Teaching / English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature
françaises / International Journal of Research in English Education / Issues in
Language Teaching / Journal of English Studies / Journal of Language and
Translation / La Poétique / Research in Applied Linguistics / Research in English
Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching English
Language / Teaching Language Skills / Threshold.

آفاق الثقافة و التراث / آفاق الحضارة الإسلامية / اخگر / ادب پژوهی / ادب عربی / ادب فارسی / ادب و نقد / ادبستان فرهنگ و
هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی / ادبیات حماسی / ادبیات داستانی / ادبیات داستانی / ادبیات عرفانی و
اسطوره‌شناختی / ادبیات فارسی / ادبیات و زبان‌های محلی ایران زمین / ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد) / اندیشه‌های ادبی /
ایران‌شناسی / ایران‌نامه / بایا / بحوث فی اللغة العربیة و آدابها / بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان
و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی / پژوهشنامه ادب حماسی / پژوهشنامه ادب
غنائی / پژوهشنامه ادبیات تعلیمی / پژوهشنامه نقد ادب عربی / پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت / پژوهش‌های ادبی / جستارهای ادبی /
دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی / فردوسی / فرهنگ و ادبیات عامه / فرهنگستان
علوم / کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی / کاوش‌نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن‌نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب
فارسی / مطالعات ادبیات تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی / مطالعات نقد ادبی / مطالعات و تحقیقات ادبی / نامه پارسی /
نامه فرهنگستان / نشر پژوهی ادب فارسی / نقد ادبی / نقد زبان و ادبیات خارجی / نقد کتاب ادبیات / نقد کتاب ایران و اسلام / نقد و
نظریه ادبی.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): کارگاه شناخت زبان‌های ایران باستان

عنوان درس (انگلیسی): Workshop on Ancient Iranian Languages

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- آشنایی جامع با زبان‌ها، الفبا و خطوط ایران پیش از اسلام
- شناخت مراحل تحول زبان فارسی از اعصار باستان تا میانه
- شناخت ساختار و هویت نحوی زبان‌های ایران پیش از اسلام
- آموزش کارگاهی زبان فارسی میانه برای خوانش و درک متون پهلوی.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی مقدماتی با زبان پهلوی ساسانی (فارسی میانه)، با فارسی باستان- اوستایی، پهلوی اشکانی و گونه‌های متفاوت زبان‌های پیشا اسلامی در ایران
- قدرت تحلیل پیشینه زبان فارسی با کمک شناخت بهتر ریشه‌شناسی نام‌ها و واژه‌های خاص و عام در تحلیل اشخاص روایات حماسی
- بررسی منابع پهلوی مرتبط با متون حماسی و اساطیری

سرفصل درس:

- آشنایی با دوره‌های مختلف تحول زبان ایرانی در دوره پیش از اسلام (حدود هزاره دوم ق. م تا ورود اسلام به ایران) و بررسی آن‌ها طی دو دوره باستان و میانه.
- بررسی نظام آوایی و صرفی زبان‌های فارسی باستان و زبان‌های ایرانی میانه غربی همچون زبان پهلوی اشکانی، زبان پهلوی ساسانی و زبان مانوی.
- خطوط باستان و الفبای آن‌ها، کتیبه‌ها و تاریخ رمزگشایی آن‌ها و خوانش و ترجمه متنی ساده به این خط.
- شناخت کتاب اوستا، تاریخچه، الفبا و خطوط و آثار موجود درباره آن.
- ویژگی‌های زبانی آثار به‌جامانده از زبان‌های فارسی میانه در دوره اسلامی.

- تبارشناسی زبان فارسی و تحقیق در مهم‌ترین تغییر و تحولات زبانی از فارسی باستان به فارسی میانه و از آن به فارسی دری.
- شناخت دوره‌های زبان فارسی از آغاز تا امروز و تحولات آن.
- واحدهای زبان فارسی (واج، تکواژ، واژه، گروه، جمله) و گونه‌های مختلف زبان فارسی (در زمانی و همزمانی)

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد. روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰	٪۲۵
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

آزمایشگاه آواشناسی

فهرست منابع:

منابع اصلی:

- ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۷۵). *راهنمای زبان‌های باستانی ایران (جلد دوم)*. تهران: سمت.
- ابوالقاسمی، محسن. (۱۳۷۵). *دستور تاریخی زبان فارسی*. تهران: سمت.
- ارانسکی، ای. م. (بی‌تا). *زبان‌های ایرانی*. ترجمه: علی‌اشرف صادقی (۱۳۷۸). تهران: سخن.
- انوری، ح؛ و احمدی گیوی، ح. (۱۳۷۷). *دستور زبان فارسی (جلد دوم)*. تهران: فاطمی.
- باطنی، محمدرضا. (۱۳۴۷). *توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی*. تهران: امیرکبیر.
- خانلری، پرویز. (۱۳۵۹). *تاریخ زبان فارسی*. مشهد: طوس.
- راشد محصل، محمد تقی. (۱۳۶۴). *درآمدی بر دستور زبان اوستایی؛ بررسی یسن نهم*. تهران: کاویان.
- فرشیدورد، خسرو. (۱۳۸۲). *جمله و تحول آن در زبان فارسی*. تهران: امیرکبیر.
- فرشیدورد، خسرو. (۱۳۹۲). *دستور مفصل امروز*. تهران: سخن.
- نجفی، ابوالحسن. (۱۳۸۷). *مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی*. تهران: نیلوفر.
- وفایی، عباسعلی. (۱۳۹۰). *جستارهایی در زبان فارسی*. تهران: سخن.
- وحیدیان کامیار، تقی؛ و عمرانی، غلامرضا. (۱۳۷۹). *دستور زبان فارسی (۱)*. تهران: سمت.

منابع فرعی:

- اشمیت، رودیگر. (بی تا). *راهنمای زبان‌های ایرانی*، ترجمه: حسن رضایی باغ‌بیدی (۱۳۸۲). تهران: ققنوس.
- باقری، مهری. (۱۳۷۳). *تاریخ زبان فارسی*، تهران: قطره.
- برجیان، حبیب. (۱۳۷۹). *کتابت زبان‌های ایرانی*. تهران: سروش.
- برونر، کریستوفر. (بی تا). *نحو در ایران میانه غربی*. ترجمه: رقیه بهزادی (۱۳۷۳). تهران: نشر بردار.
- بهار، مهرداد. (۱۳۴۵). *واژه‌نامه بندهش*. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- بهرامی، احسان. (۱۳۶۹). *فرهنگ واژه‌های اوستایی: بر پایه فرهنگ کانگا و نگرش به فرهنگ‌های دیگر*. تهران: بلخ.
- تفضلی، احمد. (۱۳۴۸). *واژه‌نامه مینوی خرد*. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- جکسون، آبراهام؛ و والتاین، ویلیامز. (۱۳۷۶). *دستور زبان اوستایی*. ترجمه: رقیه بهزادی. تهران: فرزین.
- راستارگویی، ویکتور؛ و یویچ، سرگی. (۱۳۴۷). *دستور زبان فارسی میانه*. ترجمه: ولی‌الله شادان. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- راشد محصل، محمدتقی. (۱۳۸۰). *کتابخانه‌های ایران باستان*. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- رضایی باغ‌بیدی، حسن. (۱۳۸۸). *تاریخ زبان‌های ایرانی*، تهران: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- رایشلت، هانس. (بی تا). *رهیافتی به گاهان زرتشت و متن‌های نو اوستایی متن دین دبیره و آوانوشت لاتین*، ترجمه جلیل دوستخواه (۱۳۸۲). تهران: ققنوس.
- زرشناس، زهره. (۱۳۸۰). *جستارهایی در زبان‌های ایرانی میانه شرقی*. تهران: فروهر.
- رضایی، حسن. (۱۳۸۵). *راهنمای زبان پارسی (پهلوی اشکانی)*. تهران: ققنوس.
- رضی، هاشم. (۱۳۸۵). *آموزش خط میخی: دستور زبان فارسی باستان همراه با گزیده‌ای از کتیبه‌های هخامنشی و واژه‌نامه*. تهران: بهجت.
- ساکولوف، سرگی نیکولایویچ. (بی تا). *زبان اوستایی*. ترجمه: رقیه بهزادی (۱۳۷۰). تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
- فروه‌وشی، بهرام. (۱۳۴۶). *فرهنگ پهلوی*. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- لوکوک، پییر. (۱۳۸۲). *کتیبه‌های هخامنشی*، ترجمه: نازیلا خلخالی. تهران: فرزاد.
- کیا، صادق. (۱۳۵۷). *واژه‌های فارسی میانه در هشت واژه‌نامه فارسی*. تهران: فرهنگستان زبان ایران.
- مشکور، محمدجواد. (۱۳۴۶). *فرهنگ هنر و آداب پهلوی*. تهران: بنیاد فرهنگ ایران.
- مکنزی، دیوید نیل. (۱۳۷۳). *فرهنگ کوچک زبان پهلوی*. ترجمه: مهشید میرفخرایی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- منصوری، یدالله. (۱۳۸۴). *بررسی ریشه‌شناختی فعل‌های زبان پهلوی (فارسی میانه زردشتی)*. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
- تهران: نشر آثار.
- هوبشمان، هاینریش. (۱۳۸۶). *تحول آوایی زبان فارسی (از هندواروپایی تا فارسی نو)*. ترجمه: بهزاد معینی سام. تهران: امیرکبیر.

Beekes, R., & Paul, S. (1988). *A Grammar of Gatha-Avesta*. Netherlands: BRILL

- Bharucha, E., & Dadabhai, Sh. (1910). *Avesta- English and English- Avesta Glossary*. India: Trustees of the Parsi Panchayet Funds and Properties.
- Bharucha, E., & Dadabhai, Sh. (1912). *Pahlavi-Pazend-English Glossary and English-Pahlavi -Paazend Glossary*. India: Trustees of the Parsi Panchayet Funds and Properties.
- Brunner, C. J. (1977). *Syntax of Western Middle Iranian*, Spain: Caravan Books.
- Hoshangji Jamaspji Asa, D., & Haug, Martin. (1973). *An Old Pahlavi-Pazand Glossary*. Osnabrück: Biblio-Verlag.
- Jackson, W., & Valentine, A. (1892). *An Avesta Grammar in Comparison with Sanskrit and the Avestan Alphabet and Its Transcription: In Comparison with Sanskrit and the Avestan Alphabet and Its Transcription*. New York: AMS Press.
- Hoshangji Jamaspji Asa, D. (1973). *An Old Zand- Pahlavi Glossary (Edited in the Original Characters with a Translation in Roman)*. Osnabrück: Biblio-Verlag.
- Johnson, E. L. (1917). *Historical Grammar of the Ancient Persian Language*. USA: American Book Company.
- Jones, W., & Bulmer, W. (1809). *A Grammar of the Persian Language*. Lackington: Allen and Co.
- Nyberg, H. S. (1964). *A Manuel of Pahlavi; Text, Alphaabets, Index, Paradigms, Notes and an Introduction*. Germany: Otto Harrassowitz.
- Oranskiï, I. M. (1967). *Old Iranian Philology and Iranian Linguistics*. Nauka.
- Swarup Misra, S. (1979). *The Avestan a Historical and Comparative Grammar*, Chaukhambha oriental research studies. India: Chaukhambha Orientalia.
- West, E. W. (1965). *Pahlavi Texts*. India: Motilal Banarsidass.

منابع مطالعاتی:

www.digitallibraryplus.com/   www.daneshyar.net/   www.umi.com/pqdauto
 www.search.ebscohost.com / / www.emeraldinsight.com /www.online.sagepub.com/
 www.loc.gov www.bl.uk / http://eric.ed.gov / www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com
 / ww.findarticles.com /
 www.digital.library.upenn.edu/books   /   www.srco.ir   /   www.britanica.com   /
 https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125   /   http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db   /
 http://www.dart-europe.eu/basic-search.php   /   http://highwire.stanford.edu /
 http://www.doaj.org / http://www.pnas.org.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Language Studies / Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied Research on
 English Language / English Language Studies / English Language Teaching / English
 Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises / International
 Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching /

Journal of English Studies / Journal of Language and Translation / La Poetique / Research in Applied Linguistics / Research in English Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

ادبستان فرهنگ و ادب و نقد/ ادب عربی/ ادب فارسی/ ادب پژوهی / آفاق الحضارة الاسلامیة/ اخگر / آفاق الثقافة و التراث / ادبیات عرفانی و ادبیات داستانی / ادبیات پایداری/ ادبیات تطبیقی/ ادبیات حماسی/ ادبیات داستانی/ هنر/ ادبیات پارسی معاصر/ اسطوره‌شناختی/ ادبیات فارسی/ ادبیات و زبان‌های محلی ایران‌زمین/ ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه شهرکرد)/ اندیشه‌های ادبی/ ایران‌شناسی/ ایران‌نامه/ بایا/ بحوث فی اللغة العربیة و آدابها/ بخارا/ بهار/ پاژ/ پروین/ پژوهش ادبیات معاصر جهان/ پژوهش زبان پژوهشنامه ادبیات تعلیمی/ پژوهشنامه نقد ادب عربی/ پژوهشنامه ادب غنائی/ و ادبیات فارسی / پژوهشنامه ادب حماسی/ پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت/ پژوهش‌های ادبی/ جستارهای ادبی/ دانشنامه زبان و ادب فارسی/ زبان و ادبیات عربی/ زبان و ادبیات فارسی/ علوم ادبی/ فردوسی/ فرهنگ و ادبیات عامه/ فرهنگستان علوم/ کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی/ کاوش‌نامه زبان و ادبیات فارسی/ کهن‌نامه ادب پارسی/ متن پژوهی ادبی/ متن‌شناسی ادب فارسی/ مطالعات ادبیات تطبیقی/ مطالعات ایرانی/ مطالعات داستانی/ مطالعات نقد ادبی/ مطالعات و تحقیقات ادبی/ نامه پارسی/ نامه فرهنگستان

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): کاربرد نقد ادبی در متون حماسی فارسی

عنوان درس (انگلیسی): The Functions of Literary Criticism For Persian Epic Texts

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ندارد   پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- مرور نظریه‌ها و رویکردهای نقد ادبی.
- شناخت ظرفیت‌های روش‌ها و نظریه‌های ادبی در اسطوره‌شناسی و تحلیل متون حماسی
- کاربرد عملی و روشمند نظریات ادبی در تحلیل و تأویل بن‌مایه‌های روایی شاهنامه فردوسی و متون حماسی فارسی (کلاسیک و شفاهی).
- تمرکز بر رویکرد نقد اسطوره‌شناختی به‌عنوان پرکاربردترین رویکرد نقدی در متون حماسی.
- آسیب‌شناسی نقد ادبی و اجتناب از تحمیل نظریات نامتجانس با متن و تشخیص نقد اصولی از استفاده صوری از نقد ادبی برای خوانش سطحی متون.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- اشراف نسبت به قدرت‌ها و زمینه‌های متفاوت رویکردهای نقد ادبی و ظرفیت هر رویکرد و نظریه برای تحلیل متون حماسی
- شناخت اصول لازم برای استفاده صحیح از رویکردهای نقدی و پرهیز از نقدهای صوری محتوی تحمیل نظریه بیگانه با طبیعت متن
- کاربرد عملی رویکردها در خوانش تحلیلی و انتقادی متون حماسی فارسی و به‌ویژه شناخت اهمیت بومی‌سازی رویکردهای نقد ادبی.

سرفصل درس:

- شناخت رویکردهای مختلف نقد و نظریه‌های ادبی و مبانی نظری و شیوه کاربرد هر یک (به‌خصوص رویکردها و نظریه‌هایی که در تحلیل آثار حماسی و اساطیری کاربرد بیشتری دارند)
- آشنایی با حوزه نظریه‌های تلفیقی تحلیل متون حماسی و اساطیری (شامل رویکردهای انسان‌شناختی، ساختارگرا، نقد اسطوره‌ای، روان‌شناختی و نمادگرایانه)

- کاربرد عملی و روشمند نظریات ادبی در نقد روشمند و تحلیل و تأویل بن‌مایه‌های روایی شاهنامه فردوسی و دیگر متون حماسی فارسی.
  - آسیب‌شناسی نقد ادبی در مقالات فارسی.
  - پرهیز از تحمیل نظریه بیگانه با طبیعت متن فارسی و شناخت اصول بومی سازی رویکردهای نقد ادبی.
- در این درس لازم است دانشجو ضمن تحقیق در منابع و پیشینه نقد ادبی متون حماسی فارسی، در یکی از زمینه‌های مرتبط زیر نظر استاد مربوط پژوهشی را به انجام برساند.

روش یاددهی - یادگیری:

ادغام روش‌های نوین و سنتی، بهترین الگوی آموزش برای تدریس این درس می‌باشد.
روش حل مسئله؛ سخنرانی؛ پرسش و پاسخ؛ الگوی تدریس غیرمستقیم

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	٪۲۵	نوشتاری: ٪۵۰ عملکردی: -	٪۲۵

فهرست منابع:

منابع اصلی:

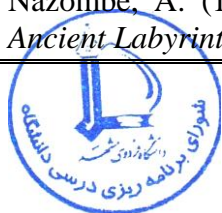
احمدی، بابک. (۱۳۹۵). *ساختار و تأویل متن (چاپ هجدهم)*. تهران: نشر مرکز.
دیچز، دیوید. (۱۳۶۶). *شیوه‌های نقد ادبی* ترجمه: محمد تقی صدقیانی و غلامحسین یوسفی. تهران: علمی.
ایگلتون، تری. (۱۳۶۸). *پیش‌درآمدی بر نظریه ادبی*، ترجمه: عباس مخبر. تهران: نشر مرکز.

منابع فرعی:

آبرامز، می. یر. هوارد. (۱۳۸۴). *فرهنگ توصیفی اصطلاحات ادبی*، ترجمه: سعید سبزیان. تهران: رهنما.
احمد، عبدالفتاح. محمد. (۱۳۷۸). *شیوه اسطوره‌ای در تفسیر شعر جاهلی*. ترجمه: نجمه رجایی. مشهد: دانشگاه فردوسی.
احمدی، بابک. (۱۳۸۲). *ساختار و هرمنوتیک*، تهران: گام نو.
اسکات، ویلبر. استیوارت. (۱۳۴۸). *دیدگاه‌های نقد ادبی*. ترجمه: فریبرز سعادت. تهران: امیرکبیر.
امامی، نصرالله. (۱۳۷۷). *مبانی و روش‌های نقد ادبی*. تهران: جامی.
باشلار، گاستون. (۱۳۶۴). *روانکاوی آتش*. ترجمه: جلال ستاری. تهران: توس.
برتس، یوهانس ویلم. (۱۳۸۴). *مبانی نظریه ادبی*، ترجمه همایون ابوالقاسمی، نشر ماهی.
پراپ، ولادیمیر. (۱۳۸۶). *ریخت‌شناسی قصه‌های پریان*. ترجمه: فریدون بدره‌ای. تهران: نشر قدس.
ریچاردز، ایور. آرمسترانگ. (۱۳۷۵). *اصول نقد ادبی*. ترجمه: سعید حمیدیان. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

- زرین کوب، عبدالحسین. (۱۳۸۲). *نقد ادبی (چاپ هفتم)*. تهران: امیر کبیر.
- شمیسا، سیروس. (۱۳۸۰). *نقد ادبی*. تهران: فردوس.
- فرشیدورد، خسرو. (۱۳۶۳). *درباره ادبیات و نقد ادبی*. تهران: امیر کبیر.
- کارلونی، ژان. کلود. (۱۳۶۸). *نقد ادبی*. تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- گورین، ویلفرد، ویلینگهام، ال.، جان. ار.، لیبر، ارل. جی؛ و مورگان، لی. (۱۳۷۰). *راهنمای رویکردهای نقد ادبی (چاپ چهارم)*. ترجمه: زهرا میهن خواه. تهران: اطلاعات.
- مقدادی، بهرام. (۱۳۷۸). *فرهنگ اصطلاحات نقد ادبی (از افلاطون تا عصر حاضر)*. تهران: فکر روز.
- ولک، رنه. (۱۳۸۹). *تاریخ نقد جدید*. ترجمه: سعید ارباب شیرانی. تهران: نیلوفر.
- ولک، رنه؛ و وارن، اوستین. (۱۳۹۰). *نظریه ادبیات*. ترجمه: ضیا موحد و پرویز مهاجر. تهران: نیلوفر.
- Beckson, Karl E. (1963). *Great Theories in Literary Criticism*. New York: Farrar, Straus & Girous.
- Calin, W. (2007). *The Twentieth-Century Humanist Critics: from Spitzer to Frye*. Canada: University of Toronto Press.
- Cassirer, E. (1977). *The Philosophy of Symbolic Forms (Edition: 2)*. USA: Yale University Press.
- Gilbert, A. H. (1940). *Literary Criticism: Plato to Dryden*. USA: American Book Company.
- Keller, Hans-Erich. (1987). *Romance Epic: Essays on a Medieval Literary Genre*. Western Michigan University: Medieval Institute Publications.
- Kennedy, X. J., Gioia, D. & Bauerlein, M. (2005). *Handbook of Literary Terms: Literature, Language, Theory*. UK: Pearson/Longman.
- Knapp, B. L. (1984). *A Jungian Approach to Literature*. USA: Southern Illinois University Press.
- Kumar Das, B. (2005). *Twentieth Century Literary Criticism (Edition 5)*. Atlantic Publishers & Distributors.
- Frye, N. (1957). *Anatomy of Criticism: Four Essays*. Princeton University Press.
- Frye, N., Slote, B. & Knights, L. C. (1963). *Myth and Symbol: Critical Approaches and Applications*. USA: U. of Nebraska Press.
- Charles, M. G. & Kurtz, B. P. (1920). *Methods and Materials of Literary Criticism: Lyric, Epic and Allied Forms of Poetry*. USA: Ginn and Company.
- Chadwick, H. M. & Chadwick, N. K. (1932). *The Growth of Literature*. UK: The University press.
- Murray, P., & Dorsch, T. S. (2000). *Classical literary criticism*. London: Penguin Books.
- Nazombe, A. (1985). *Archetypal criticism in practice: Christopher Okigbo's poetry and Ancient Labyrinth rituals*. University of Malaŵi.

Selden, R. (1988). *The Theory of Criticism from Plato to the Present: a reader*. UK: Longman.

Strelka, J. (1988). *Literary Criticism and Myth*. USA: Pennsylvania State University Press.

Strelka, J. (1978). *Theories of Literary Genre: Theories of Literary Genre*. USA: Pennsylvania State University Press.

Makaryk, I. R. (1993). *Encyclopedia of Contemporary Literary Theory: Approaches, Scholars, Terms*, reprint. Canada: University of Toronto Press.

منابع مطالعاتی:

www.digitallibraryplus.com/   www.daneshyar.net/   www.umi.com/pqdauto
www.search.ebscohost.com   /www.emeraldinsight.com   /www.online.sagepub.com/
http://eric.ed.gov / www.worldatlas.com / www.infolibrarian.com / ww.findarticles.com
<https://etd.ohiolink.edu/ap:1:100766165341125> / http://etd.lib.fsu.edu/ETD-db /
http://www.dart-europe.eu/basic-search.php / http://escholarship.org /
http://www.lib.utk.edu:90/cgi-perl/dbBro...i?help=148 / http://www.oalib.com /
http://www.intechopen.com / http://digitool.library.mcgill.ca/R /
http://highwire.stanford.edu /http://www.doaj.org / http://www.pnas.org.

لیست مجلات علمی - پژوهشی و مجلات موجود در نمایه‌های معتبر:

Applied Language Studies / Applied Linguistics / Applied Linguistics / Applied
Research on English Language / English Language Studies / English Language Teaching
/ English Language Teaching and Learning / Études de langue et littérature françaises /
International Journal of Research in English Education / Issues in Language Teaching /
Journal of English Studies La Poetique / Research in Applied Linguistics / Research in
English Language Teaching / Review of Applied Linguistics Research / Teaching
English Language / Teaching Language Skills / Threshold.

ادبستان فرهنگ و هنر / ادبیات پارسی معاصر / ادب و نقد / ادب عربی / ادب فارسی / ادب پژوهی / آفاق الحضارة الاسلامیه / اخگر /
ادبیات پایداری / ادبیات تطبیقی ارمغان / اضاءات نقدیه فی الأدبین العربی و الفارسی / الأدب / التراث الأدبی / الجدید / الجمعیه العلمیه
الایرانیه للغه العربیه و آدابها / الدراسات الأدبیة / الروایة / الشعر / القصة / اللسان العربی / اللغه العربیه الأردنی / اللغه العربیه و آدابها / اللغه
و الادب العربی / المجمع اللغه العربیه بدمشق / النافذه / اندیشه‌های ادبی / ایران‌شناسی / ایران نامه / بایا / بحوث فی اللغه العربیه و آدابها /
بخارا / بهار / پاژ / پروین / پژوهش ادبیات معاصر جهان / پژوهش زبان و ادبیات فارسی / پژوهش‌های ادبیات تطبیقی / پژوهش‌های
نقد ادبی و سبک‌شناسی / جستارهای ادبی / دانشنامه / زبان و ادب فارسی / زبان و ادبیات عربی / زبان و ادبیات فارسی / علوم ادبی /
فردوسی / کاوش نامه زبان و ادبیات فارسی / کهن نامه ادب پارسی / متن پژوهی ادبی / متن‌شناسی ادب فارسی / مطالعات ادبیات
تطبیقی / مطالعات ایرانی / مطالعات داستانی / مطالعات نقد ادبی / مطالعات و تحقیقات ادبی / نامه

پارسی / نامه فرهنگستان / نثر پژوهی ادب فارسی / نقد ادبی / نقد زبان و ادبیات خارجی / نقد کتاب ادبیات

فصل چهارم

ترم بندی دروس

ترم اول

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری		
-	۲	-	۲	درس اختیاری ۱	۱
-	۲	-	۲	متون حماسی فارسی ۱	۲
-	۲	-	۲	اسطوره‌شناسی و اساطیر ایران	۳
-	۶	-	۶	جمع	

ترم دوم

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری		
-	۲	-	۲	تحقیق در منابع زبان‌ها و ادبیات ایران پیش از اسلام	۱
-	۲	-	۲	حماسه پژوهی تطبیقی و مبانی نظری نوع حماسه	۲
-	۲	-	۲	متون حماسی فارسی ۲	۳
-	۶	-	۶	جمع	

ترم سوم

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری		
-	۲	-	۲	متون حماسی فارسی ۳	۱
-	۲	-	۲	تحقیق در حماسه‌های عامیانه فارسی	۲
-	۲	-	۲	درس اختیاری ۲	۳
-	۶	-	۶	جمع	

ترم چهارم

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری		
-	-	-	-	آمادگی برای آزمون جامع	۱
-	۱۸	-	-	رساله	۲
-	۱۸	-	-	جمع	

